

**UNIVERSITATEA „DUNĂREA DE JOS” GALAȚI
FACULTATEA DE LITERE**

**REFLECTAREA FENOMENELOR LITERARE
ÎN PRESA ROMÂNEASCĂ
ÎNTRE ANII 1990 - 2000**

Teză de doctorat

- rezumat -

Conducător de doctorat,
Prof. Univ. Dr. Nicolae IOANA

Doctorand,
Zanfir Ilie

Galați
20 octombrie 2012

CUPRINS

1. CONSIDERAȚII GENERALE ASUPRA FENOMENULUI LITERAR ROMÂNESC LA MOMENTUL TRANZIȚIEI

1.1. Preliminarii	4
1.2. Prefigurarea schimbării politice și ideologice. Anticamera libertății de exprimare	9
1.3. Mistificări auto-identitare în contextul schimbării	12
1.4. Literatura română și presa literară în momentul „decembrie '89”	16
1.5. Noua presă literară din România. Orientări și paradigme	22

2. PRINCIPALELE REVISTE CULTURALE. MODELUL CAPITALEI

2.1. Presa literară de tranziție. Reviste, directori și lideri	48
2.2. România literară . Nicolae Manolescu și implicarea politică	54
2.3. Caiete critice . Eugen Simion și autonomia esteticului	80
2.4. Contemporanul – Ideea europeană și Nicolae Breban	97
2.5. Literatorul . Marin Sorescu și Fănuș Neagu	113
2.6. Dilema și Andrei Pleșu	132

3. PRESA LITERARĂ DIN PROVINCIE, DIN BASARABIA ȘI DIN NORDUL BUCOVINEI

3.1. Emergența revistelor literare în țară	139
3.2. Abordarea literaturii în marile cotidiene	173
3.3. Reviste de limbă română din Chișinău și din Cernăuți	180

4. TEMELE MAJORE ALE DEZBATERII LITERARE POSTDECEMBRISTE	
4.1. Între estetic și politic. Controverse	191
4.2. Generații și promoții literare	194
4.3. Critica de întâmpinare și critica de sinteză	205
4.4. Revizuirii, reevaluări și restructurări canonice	212
4.5. Spiritul polemic. Contestatari și detractori	224
5. FENOMENOLOGIA LITERARĂ SUB SEMNUL GLOBALIZĂRII	
5.1. Consumul cultural din perspectiva „satului global”	235
5.2. Noi politici culturale	244
5.3. Condiția scriitorului în tranziție	247
5.4. Canonul literar, înainte și după 1989	253
5.5. Ieșirea în lume sau cine ne reprezintă	263
6. CONCLUZII	275
7. ANEXĂ	286
8. BIBLIOGRAFIE	293
INDEX	318

REFLECTAREA FENOMENELOR LITERARE ÎN PRESA ROMÂNEASCĂ ÎNTRE ANII 1990-2000

TEZĂ DE DOCTORAT

REZUMAT

Cuvinte cheie: *presă literară, presă literară românească, presă românească, discurs jurnalistic, publicații, publicații literare centrale, publicații locale, publicații literare, publicații culturale, reviste centrale, reviste regionale, reviste literare, reviste literare românești, săptămânal, supliment, scriitori, critici literari, mass-media, București, Galați, România, Basarabia, Chișinău, Cernăuți, exil literar, fenomene literare, 1990-2000, presă culturală postdecembristă, cultură românească, publicistică literară, publicistică culturală, literatură română contemporană, critică de sinteză, critică de întâmpinare, fenomen literar, fenomene literare postdecembriste, editoriale, articole, prestații jurnalistice, jurnalism, literatură, grupări literare, promoții literare, generații literare, canon literar, identitate literară, revizuri literare, autonomia esteticului.*

Lucrarea de doctorat privind caracteristicile și valențele de reflectare a fenomenelor literare în presa de specialitate a anilor 1990-2000, a acestui prim deceniu din noua democrație postdecembristă atât de dinamică și de contradictorie în același timp și-a propus să scoată în evidență specificitatea mesajelor transmise de către revistele literare și de cultură în arealul tot mai larg al emergenței sistemului mass-media pe noi fundamente, ideologii, scopuri și funcționalități.

Conținutul literaturii arată limpede raportul inevitabil de interdependență cu istoria, iar presa literară scrisă se situează în determinările aceluiasi raport. Presa literară nu poate fi abordată în afara presei în genere, după cum niciun fel de presă nu poate fi perceput în afara contextului economic, social, cultural și politic în care își exercită funcțiile și prerogativele. De-a lungul existenței sale în timp, în toate formele ei specifice - de informare, de opinie, de critică etc. - relația dintre sistemele socio-politice și instituțiile media a fost una complexă de interrelaționare: fie de subordonare, coabitare și susținere, în regimurile totalitare, fie predominant liberă, adesea conflictuală până la exclusivism, în cele democratice. De aceea, este firesc ca tocmai momentele istorice de trecere de la un regim la altul să determine mutații

profunde și imprevizibile, schimbări și transformări fundamentale, cu o serie întreagă de efecte și de consecințe. Este și cazul presei literare românești imediat după Revoluția din Decembrie 1989 și în primii ani de postcomunism și democrație, continuând pe toată perioada deceniului următor, supus spre analiză în cadrul cercetării noastre. Se impune precizarea că presa literară românească apărută după 22 decembrie 1989 nu mai este aceeași cu cea care exista înainte, chiar sub aceleași titluri și cu aproximativ aceeași componență redacțională.

În momentul Decembrie 1989, presa românească era sever controlată de regimul comunist totalitar, discursul jurnalistic general era aservit unor criterii politice și ideologice ferme, chiar dacă cenzura fusese oficial abrogată, majoritatea cotidienele centrale și locale apărând de fapt ca „organe” ale unor comitete de partid la nivel central și județean, iar revistele lunare și săptămânale cu profil social sau de divertisment fiind și ele, deși mai estompat și mai puțin vizibil, sub comandamentele acelorași „cerințe”. Între toate publicațiile existente, revistele centrale și regionale de literatură aveau un statut aparte, determinat în primul rând de profilul specific, dar și de un amestec mult mai subtil și mai discret filtrat al politicului și al ideologicului, determinat, printre altele, și de personalitățile și prestigiul unor scriitori cu opere consacrate și receptate dincolo de hotarele țării. Literatura însăși – obiectul generic al demersului jurnalistic al publicațiilor culturale – își asumase o independență relativă și, de aici, acea specificitate care își avea resortul în legile sale proprii, chiar și când comandamentele ideologice ale epocii o solicitau și pe ea să participe la „reflectarea realității socialiste multilateral dezvoltate”, cum se tot formula această „cerință” în termenii limbajului de lemn pe care presa comunistă o promovase atât de evident. Astfel se explică de ce principalele publicații culturale nu au putut evita unele compromisuri cum ar fi acela de a sacrifica spații mari din prima pagină cu editoriale politice, fotografii, comunicate, versuri omagiale dedicate conducătorilor etc., mai ales când aparițiile coincideau sau se întâmplau în preajma unor sărbători oficiale ale regimului comunist.

În aceste condiții, publicațiile literare centrale care apăreau în România, în decembrie 1989 au putut realiza tranziția rapidă de la un regim la altul, păstrându-și atât denumirea (**România literară**, **Contemporanul** etc.), cât și, cel mai adesea pentru un scurt timp, conducerile și componența colectivelor redacționale, spre deosebire de cele câteva cotidiene bucureștene și cele din capitalele de județ care și-au schimbat o dată cu discursul jurnalistic și denumirile. Chiar în ziua de 23 decembrie 1989, revista **Contemporanul** apărea cu o ediție specială la care au contribuit, după cum se specifica în caseta tehnică, „redactorii Călin Căliman, Florin Costinescu, Gabriela Dolgu, Ioana Garbur, Mircea Herivan, Elena Marinescu,

Adrian Păunescu, Paul Sivestru”. La doar câteva zile după căderea regimului comunist, în 28 decembrie 1989, **România literară**, săptămânalul editat de Uniunea Scriitorilor din România, condus până atunci de Dumitru Radu Popescu, ieșea cu numărul 52, ultimul din acel an, schimbat din mers ca „supliment de literatură și artă coordonat de un comitet provizoriu format din Octavian Paler, Alexandru Paleologu, Nicolae Manolescu, Andrei Pleșu, Gabriel Dimisianu, Valeriu Cristea, Roger Câmpeanu”. Evoluții similare au avut toate revistele literare care apăreau în București și în restul țării, unele dintre ele, mai ales cele cu apariții trimestriale sau chiar lunare, „topindu-și” numerele pregătite înainte de declanșarea evenimentelor din decembrie și reconcepându-le în noile condiții editoriale.

În același timp, pe lângă continuarea apariției în noile condiții a acestor reviste tradiționale, reorganizarea lor și polarizarea altor grupuri de scriitori și de critici literari s-a înregistrat imediat după revoluție, dar mai evident în primii ani ai tranziției la București și în principalele centre urbane ale țării, apariția unor noi publicații literare, unele revendicând spații neacoperite din sistemul mass-media cultural, altele manifestându-se ca reacții la vechile publicații consacrate, elitiste și cvasi-exclusiviste (cum s-a situat revista **Contrapunct** față de **România literară**). Pentru provincie, exemplul Galațiului este edificator în acest sens. Dacă înainte de 1989 – în pofida unor repetate încercări, demersuri spre forurile decizionale – Galațiul nu avea nicio revistă literară propriu-zisă (ci doar câteva suplimente culturale ocazionale, dirijate de ziarul local și de instituțiile județene de cultură), imediat după revoluție, în primele luni ale anului 1990, a apărut una care avea să se impună – **Porto-Franco** publicație a Societății Scriitorilor „C. Negri” – iar mai apoi și altele, printre care și **Antares**, publicație editată sub egida Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Galați.

În contextul acestei explozii publicistice de orientare culturală, studierea modalităților de reflectare a fenomenelor literare la nivel central și cu aplicații în aria unităților administrativ-teritoriale se impune cu prioritate atât din punctul de vedere al dinamicii înregistrate în primul deceniu al tranziției, cât și din perspectiva specificității unor caracteristici, paradigme și tendințe principale, foarte puțin sau chiar deloc explorate în ultimii ani.

Pornind de la ipotezele de lucru prezentate mai sus și recurgând la metodele studiului de caz și ale analizei de conținut, o trecere în revistă a articolelor și mesajelor transmise de câteva reviste literare, **România literară**, **Orizont**, **Contrapunct** și **Adevărul** (cu suplimentul literar **Adevărul de duminică**) pe toată perioada primului an de după revoluție, 1990, a scos în evidență profilarea marilor teme, orientări și paradigme ce aveau să

caracterizeze întreaga perioadă analizată – 1990-2000 – și să fie regășibile, în maniere specifice, desigur, în toate publicațiile culturale românești ale începutului tranziției. Semnificativ ar fi, din acest punct de vedere, titlul interviului realizat în primul număr din 1990 al **României literare** (6 ianuarie) cu proaspătul ministru al culturii, Andrei Pleșu - „În sfârșit, toate iluziile sunt permise” (s.n.) - care ar putea sugera caracteristica esențială a presei culturale în evoluția ei postdecembristă, marcată în egală măsură de entuziasmul produs de marile șanse ale deplinei libertăți de exprimare literară, dar și, după cum se va vedea, de dificultățile insurmontabile, incertitudinile și „corecțiile” pe care le-a implicat instaurarea economiei de piață și asumarea liberei concurențe, pe de o parte, și tentațiile agorei, pe de altă parte.

Începând chiar cu primele numere de apariții libere, o primă constantă a publicisticii literare de primă linie a fost recursul la exilul literar, reînscrierea lui în circuitul național și prin aceasta, prefigurarea literaturii române unice. Imediat după revoluție, în **România literară** era publicat un text de Eugen Ionescu, care transmisese telefonic mesajul simbolic și predictiv: „Sunt fericit că sunteți liberi. Mă gândesc la sacrificiul românilor care a fost sublim, plătit cu sânge. Sunt din toată inima cu voi. Sunt convins că abia acum se va putea exprima adevărata cultură românească”¹ (s.n.). Această sintagmă, „adevărata cultură românească”, expresie a entuziasmului produs de Revoluția română, cu ecouri în Europa și în lume, avea să acopere o realitate cu mult mai complexă decât s-ar fi putut crede în acele momente (implică ea oare viitoarele apropiate revizuii literare?) și se putea asocia cu vorbele, la fel de profetice ale lui Andrei Pleșu, care afirmase că „toate iluziile sunt permise”.

Încă din primele zile de libertate și apoi în anii următori din ce în ce mai pregnant, scriitorii români din diasporă, exilații și autoexilații au apelat la revistele literare românești pentru a-și exprima punctele de vedere, după cum și aceste reviste le solicitau colaborarea. Tot mai mulți scriitori aflați în exil vor fi prezenți prin texte sau vor reveni în țară în primii ani de după revoluție și după aceea, fiind prezenți prin operele lor sau prin contribuții directe în sumarele principalelor reviste literare din București și din țară. Printre aceștia îi întâlnim pe Paul Goma, Dumitru Țepeneag, Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, Matei Călinescu, Nina Cassian, Petru Dumitriu, Mircea Eliade, Vintilă Horia, Mircea Iorgulescu, Norman Manea, Gabriela Melinescu, Matei Vișniec, Marian Popa, Petru Popescu, Virgil Tănase, scriitoarea de limbă germană Herta Müller, emigrată în Germania în anii comunismului, cea care avea să

---

¹ Eugen Ionescu, „*Convorbire telefonică cu Eugen Ionescu*”, în **România literară**, anul XXII, nr. 52, 28 decembrie 1989, p. 1

primească Premiul Nobel pentru literatură, tocmai pentru proza inspirată din realitățile acelor ani și alții.

Pe aceeași linie a întregirii literare românești, scriitorii importanți din teritoriile cu populație românească din afara țării, din Basarabia, Ucraina, Serbia și din alte zone (prezenți doar ocazional și nesistematic înainte de revoluție) apar pe spații largi în publicațiile culturale din București și din întreaga țară, fie semnând poezie, proză, eseu, critică și istorie literară, fie prin opera lor, fiind chiar ei obiectul demersului criticilor literari din țară. Printre cei mai frecvenți în ipostazele amintite, în coloanele revistelor literare românești apar Grigore Vieru, Mihai Cimpoi, Leonida Lari, Leo Butnaru, Aura Christi, Nicolae Dabija, Valeriu Matei, Mircea Ciobanu, Arcadie Suceveanu, Adrian Ciubotaru, Nicolae Spătaru, Dumitru Matcovski, Grigore Chiper, Ion Hadârcă, Vlad Zbârciog și Vasile Tărățeanu. Pe de altă parte, publicațiile literare de limbă română din Basarabia și Bucovina de Nord – **Literatura și arta**, la Chișinău, **Arcașul**, la Cernăuți, fiind cele mai importante – acordă spații generoase scriitorilor din țară, pledând pentru integrarea literară și pentru reducerea dificultăților de receptare în România a literaturii din teritoriile amintite mai sus. De aceea, în capitolul despre publicațiile literare din România s-a alocat un subcapitol special pentru revistele literare care apar dincolo de granițele țării, confruntate și ele cu aceleași probleme de subvenționare și condiții de apariție asemănătoare celor din țară.

Schimbarea regimului politic din România a condus la o altă manieră de raportare a literaturii la sistemul instituțiilor statului și la noile ideologii promovate de forțele politice afirmate în societatea postdecembristă. Dacă înainte de 1989 toate domeniile vieții sociale erau strict controlate de o forță politică unică și, ca urmare, autoritară, literatura și presa literară românească, fiind în imposibilitatea de a opta sau de a-și revendica independența după căderea comunismului, o pluralitate politică și ideologică dinamică și complexă va determina, pe de o parte, descătușarea instantanee din vechile constrângeri, iar pe de altă parte o multitudine de posibilități de raportare la noile sisteme de conducere politică și administrativă. Toate acestea au dezvoltat încă un episod al conflictului dintre cei vechi și moderni pe motive de procedee de exprimare, de atitudine creatoare autentică, de progres imperativ, dar și de oportunitate vechi și nou, de culpe inventate sau reale, de polemici spectaculoase etc. Problema principală care se impunea de la sine și care a marcat întreg deceniul postdecembrist al presei literare românești era situarea revistelor și a mentorilor acestora față de vechea problemă a raportului dintre politic și estetic, în noile condiții istorice. Înainte de revoluție, literatura română contemporană avea un canon, se cristalizaseră ierarhiile

stabile, erau divergențe și confruntări până la înverșunarea polemicii și pamfletului, dar toate în limita cenzurii formale sau informale dictate de ideologia oficială. Imediat după căderea comunismului, se pune problema în ce măsură politicul va mai fi implicat în actul literar.

Presă literară nu putea să nu abordeze o problematică atât de interesantă și cu atâtea implicații asupra fenomenului literar. Într-un articol,² criticul literar Ion Simuț fixa pe locul întâi, într-o succesiune de opt caracteristici principale ale literaturii de tranziție, *Preeminența politicului asupra literarului* alături de, în ordinea importanței, *Recuperarea literaturii exilului*, *Secretele literaturii de sertar*, *Inflația poetică*, *Opulența benefică a traducerilor*, *Expansiunea non-fictivului*, *Posibila revanșă a ficțiunii* și *Apariția de nume noi*. Politicul era acum exprimat printr-o diversitate de orientări ideologice distribuite între o *stângă* cu nuanțe de neocomunism și o *dreaptă* ce se improviza după o ruptură de aproape cinci decenii cu tradiția. În aceste condiții, politicul ar fi putut fi tentat de racolarea scriitorilor după cum scriitorii (unii dintre ei) ar fi fost tentați să opteze pentru o carieră propulsată cu ajutorul politicului.

În acest sens, studierea editorialelor semnate de directorii principalelor reviste literare, a punctelor de vedere formulate în alte articole, în dezbaterile, mesele rotunde, anchetele literare publicate, dar și luarea în considerare a carierelor profesionale și politice ale acestora și ale altor scriitori importanți din perioada analizată au scos în evidență o polarizare clară între partizanii politicului și cei ai esteticului exprimată la nivel de vârf, prin pozițiile celor doi importanți critici și istorici literari: Nicolae Manolescu, directorul revistei **România literară** și Eugen Simion, directorul revistei **Caiete critice**. S-a dovedit că raportul dintre autonomia estetică și determinarea politică a actului literar a constituit una dintre temele majore reflectate în toate revistele literare și, mai cu seamă, în cele din București. Se reitiera mai vechea dispută dintre autonomia esteticului și asumarea politicului, reprezentată atât de bine de Titu Maiorescu și Eugen Lovinescu, pe de o parte, și Constantin Dobrogeanu Gherea, Garabet Ibrăileanu și Mihai Ralea, pe de altă parte. Cele două tendințe se manifestau în paralel și în contradictoriu prin **România literară**, condusă de Nicolae Manolescu, adeptul revizuirii - angajat politic ca senator și mergând până la asumarea șanseii de a ajunge președintele țării, participând la alegerile prezidențiale - și prin **Caiete critice**, revista condusă de Eugen Simion, promotorul constant al autonomiei esteticului și al inoportunității ingerinței politice în actul literar.

---

² Ion Simuț, „*Mersul literaturii prin ceața tranziției*”, în **România literară**, an. XXX, nr. 29, 23-29 iul. 1997, p. 3.

Conducând o revistă de specialitate, **Caiete critice**, colaborând la alte publicații literare din București și din provincie și atrăgând în preajma sa un grup de tineri critici de valoare, Eugen Simion a ținut critica de întâmpinare în paralel cu cea de sinteză departe de ingerința politică, pledând convingător pentru importanța actului critic și inoportunitatea factorilor extraliterari în judecata literară. Astfel, într-unul dintre editorialele sale³, se pronunță ferm asupra concepției despre relația dintre politic și literar: „Idea de a nu face politică în literatură și prin literatură, îi irită cumplit pe unii confracți. Ei văd în această opțiune o complicitate cu puterea, un refuz al spiritului democratic, în fine un act grav de incivism. *Apolitismul* a devenit în ultimii ani oaia neagră a presei culturale românești și cine vrea să se spele de vechi păcate să primească o bursă în străinătate și să fie acceptat în *elita* intelectuală dâmbovițeană trebuie să atace vehement pe *apoliticii* din cultura română... Aceștia din urmă sunt, nu mai încapе vorbă, neocomuniști, adversari ai democrației europene, nostalgici, oamenii guvernului asasin etc. De la senatorul Nicolae Manolescu până la fostul senator Dan Amadeo Lăzărescu, toată lumea bună bucureșteană își manifestă indignarea față de poziția *apoliticilor* responsabili, după câte îmi dau seama, de neajunsurile care există azi în societatea românească”.

Dintre scriitorii mai cunoscuți și cu însemnate prestații jurnalistice mai fuseseră parlamentarii Adrian Păunescu și Corneliu Vadim Tudor. Ceea ce este mai important vine din faptul că această intruziune a politicului n-a cunoscut niciun fel de limite, nici ideologice, nici morale și a tulburat cronologii, a deturnat destine, a impus false modele și a încercat să creeze o altă ierarhie literară decât cea strict valorică, fundamentată pe un singur criteriu – poziția scriitorului față de politic și mai precis, față de un partid sau altul. Pe de altă parte, se poate vorbi despre o anumită flexibilitate în înțelegerea acestui raport. Cu toate că avea o apartenență politică manifestă, fusese senator și candidase la președinție, Nicolae Manolescu nu a abdicat niciodată în activitatea critică de la prevalența esteticului în percepția operei literare.

Din aceste resorturi politice ale formulării noilor canoane și sisteme valorice a decurs și unul dintre cele mai înverșunate, dinamice și controversate fenomene literare postdecembriste – *revizuirea* – pentru care publicațiile literare centrale și zonale au oferit priorități de afirmare și spații pe măsura proliferării controverselor și generalizării dezbaterilor. În coordonatele acestei dispute, revistele cu tradiție din București, dar și o anumită parte a presei literare nou înființate de pe platforme radical anticomuniste pe de o

---

³ Eugen Simion, „*Politica literaturii*”, în *Literatorul*, anul V, nr. 200, 1995, p. 1.

parte, dar și revistele de anvergură continuate în noile ediții, prin reprezentanți de seamă ai școlii critice românești pe de altă parte, au declanșat un zgomotos război al revizuirilor literare, în care criteriile pur estetice și autentic valorice au cedat terenul, în anumite cercuri, unor judecăți eminentemente politice și ideologice, de nuanță fie ultramodernistă, frondistă sau nihilistă, fie chiar și antinațională.

Cazul cel mai expresiv este cel al atacului dirijat la adresa lui Eminescu și la statutul său de poet național, deci la mitul eminescian. Contestarea marelui clasic (începută timid și culminând cu negarea fermă în mult discutatul număr 265, din 29 februarie - 5 martie 1998, al revistei **Dilema**, publicație fondată de Andrei Pleșu și editată pe atunci de Fundația Culturală Română, condusă de Augustin Buzura, a încins spiritele literare într-o polemică acerbă. Dacă Eminescu fusese perceput multă vreme ca instituție culturală, grupul de la **Dilema** contestă statutul de „poet național”, acceptat de George Călinescu în *Istoria literaturii române de la origini și până în prezent* și proclamă o necesară revizuire a canonului clasic de receptare a autorului *Luceafărului*, pronunțându-se pentru o minimalizare a valorii eminesciene și o demitizare a scriitorului. Se ajunge până la atacul asupra persoanei poetului, realizat de Mircea Cărtărescu și până la „sentința” lui Horia Roman Patapievici: „Cadavrul nostru din debara”.

Dar atacul pornise din primele momente ale tranziției și pe lângă Mihai Eminescu au fost „revizuiți” în diverse maniere clasicii: George Călinescu, Mihail Sadoveanu, Tudor Arghezi, Liviu Rebreanu și Camil Petrescu, prilej în care n-au scăpat nici vârfurile literaturii din perioada 1960-1980 cum ar fi Nichita Stănescu, Marin Preda, Eugen Barbu, Nicolae Breban, Mircea Eliade, Ion Caraion, Radu Petrescu, Ștefan Bănuțescu, Miron Radu Paraschivescu, Grigore Hagiu, Leonid Dimov, Augustin Buzura, Eugen Simion, Valeriu Cristea, Marin Sorescu și alții. Cei mai vehemenți s-au dovedit Gh. Grigurcu, Al. George, S. Damian, Dan Stanca. Au fost publicate dezbateri, dispute acerbe, polemici dintre cele mai aprinse. Spre exemplificare amintim pe cele dintre Nicolae Manolescu și Nicolae Breban, Marin Sorescu și Nicolae Manolescu, Gheorghe Grigurcu și Eugen Simion. Alex. Ștefănescu aprecia că în timp ce Eugen Simion și Valeriu Cristea refuză această manieră de a reevalua pe alte criterii decât estetice literatura anterioară anului 1989, Nicolae Manolescu și Gheorghe Grigurcu sunt cei care consideră revizuirea „nu numai necesară, ci și inevitabilă”. Nicolae Manolescu era principalul adept al revizuirii și și-a exprimat ferm acest punct de vedere într-un interviu publicat în 1996: „Problema aceasta, a revizuirilor e preocupantă pentru toată lumea. Cum știți, unii sunt de părere că totul ar trebui revizuit. Alții spun că e o exagerare, că

aruncăm, odată cu apa din copaie și copilul. Părerea mea este că, deși n-a venit încă timpul, într-o bună zi această literatură va fi recităta fără nici un fel de *parti pris* și redescoperită la valorile ei care au depășit epoca în care a fost scrisă. Ce anume va fi descoperit, ce anume va dispărea în coșul de gunoi, cum se vor reșeza valorile, asta nu pot să vă spun. Dar, cu siguranță, nu va mai semăna literatura anilor de comunism - așa cum va fi văzută ea peste un deceniu, să spunem – cu aceea pe care am citit-o și comentat-o, pas cu pas, eu și alții, pe aproape toată durata desfășurării ei”⁴. Maniera în care înțelegea Nicolae Manolescu revizuirea presupunea, în fond, reșezarea firească a canonului ca un proces necesar și complex de îndată ce se realizează recuperarea exilului și pe măsură ce timpul, noua perspectivă pe care acesta o aduce, conferă judecății de valoare principii mai apropiate de adevăr, mai raționale și nepărtinitoare.

Grupul de tineri scriitori și critici strânși lângă Eugen Simion, la revista **Caiete critice**, aflați de partea autonomiei esteticului și combătând revizuirea pe criterii extraliterare, au găsit similitudini între furia cu care erau atacați clasicii și vârful literaturii române de dinainte de revoluție și ponegrirea scriitorilor de valoare interbelici, din perspectiva mâniei proletare declanșate în anii ‘50. Este semnificativ faptul că unii dintre scriitorii vizați atunci, cum ar fi Tudor Arghezi sau George Călinescu, deveneau victime și în anii ‘90. Iată ce scria Andrei Grigor într-un articol apărut în revista **Literatorul**: „Motivul central al vehemențelor demolatoare nu poate fi separat de circumstanța politică sub semnul căreia, de mai bine de doi ani, se află societatea românească. O dovedește repunerea în discuție a relației dintre estetic și ideologic. Chiar dacă disputa nu a ajuns la cotele teoretizărilor polemice, devine tot mai acută tendința de deplasare a accentului pe cel de al doilea termen, cu totala ignorare, dacă nu cu disprețuirea manifestă a celui dintâi. Procedul nu e nou și a mai fost practicat ca țel, dar și ca justificare a *luptei de clasă*, modalitate de impunere a autoritarismului politic”⁵.

Revizuirea cu orice preț, pe de o parte, și respingerea oricărei judecăți de valoare fondată pe principii extraliterare, pe de altă parte, au fost cele două tendințe antagonice care au ținut în întreaga presă literară dacă nu pagina întâi, cel puțin rubricile cele mai interesante și mai des studiate. Se conturau, pe de o parte, anticomunismul și „vânătoarea de vrăjitoare”, iar pe de altă parte, apărarea valorii literare în fața atacurilor cu substrat ideologic sau provenind din exacerbarea unor orgolii literare rănite sau nu îndeajuns de bine puse în lumina reflectoarelor. Cei mai energici, cei mai virulenți și mai „bătăioși” se dovedesc a fi în

⁴ Carmen Chihaia, „*Noi, spre deosebire de ceilalți, am spus tot ce era de spus despre regimul comunist - interviu cu Nicolae Manolescu*”, în **Adevărul literar și artistic**, anul V, nr. 320, 26 mai 1996, p. 3.

⁵ Andrei Grigor, „*Din nou cu hei-rup în literatură*”, în **Literatorul**, anul II, nr. 6 (23), 14 febr. 1992, p. 6.

principalele reviste literare criticii: Gheorghe Grigurcu, Al. George, Mircea Mihăieș, S. Damian, Dan Stanca, dar confruntarea la vârf între cele două tendințe opuse este cel mai bine reprezentată de punctele de vedere ale criticilor și directorilor de reviste literare, Nicolae Manolescu și Eugen Simion.

Imediat după evenimentele din decembrie 1989 și strâns legat de implicarea politică efectivă a unora dintre cei mai cunoscuți scriitori și critici literari, s-a manifestat o altă mișcare importantă și cu consecințe dintre cele mai nocive asupra fenomenului literar românesc și anume pasul înapoi al criticii de întâmpinare. Explozia producției editoriale, apariția unei noi industrii a cărții și tipăriturilor de tot felul, ivirea intempestivă a unei noi cohorte de autori cu vârste diferite, dar mai ales vârstnici, veleitarii refuzați de aparatele critice ale editurilor de prestigiu de dinainte de 1989 ar putea fi unele dintre cauzele diminuării progresive a importanței criticii de întâmpinare, dar, dincolo de ele, tot tentația politicii și a carierelor instituționale a fost aceea care l-a sustras pe critic de la masa de lucru pentru a-l propulsa pe scările ierarhiei sociale. Cazul cel mai evident este cel al criticului Nicolae Manolescu, devenit senator și candidat la președinție și, drept urmare, acordând mai puțină atenție criticii de întâmpinare, dar și celei de sinteză, fără a renunța însă la ele în totalitate, dovadă fiind opera sa publicată în anii tranziției. Spre deosebire de Nicolae Manolescu, celălalt critic și istoric literar important, Eugen Simion, s-a declarat adeptul echidistanței și al esteticii, precum și inamic al amestecului valorilor politice și ideologice în mersul fenomenului literar. Cronicile sale din **Caiete critice**, **Literatorul**, **Adevărul literar și artistic**, dar și din alte publicații literare au apărut cu regularitate în toată perioada 1990-2000, oferind repere și judecăți de valoare pentru scriitorii cei mai activi și mai reprezentativi ai perioadei, fără a neglija nicidecum debuturile, cărțile promițătoare etc. Totodată, Eugen Simion are meritul de a fi format în jurul său un grup de critici tineri, de certă perspectivă, implicați activ în judecarea actului literar, revista **Caiete critice** rămânând pe toată perioada o „citadelă” a criticii literare de întâmpinare.

Această „criză” a criticii de întâmpinare sesizabilă în toate publicațiile literare ale deceniului trebuie pusă în relație cu explozia producției de carte și ofensiva subliteraturii, pe de o parte, și cu degradarea statutului de critic literar (altădată solid și foarte bine apreciat), pe de altă parte. Ritmul de creștere a producției editoriale în paralel cu emergența publicațiilor literare în întreaga țară depășește tot mai evident capacitățile de evaluare critică profesionistă din redacțiile de specialitate. Așa se face că **Literatorul**, **Contemporanul - Ideea europeană**, **Dilema**, toate revistele importante din provincie, de la Iași, Timișoara, Cluj,

Constanța, Bacău, Brașov, Tîrgu-Mureș, Galați chiar dacă nu duc lipsă de cronici (mai de grabă de cronicari, din ce în ce mai puțini), dovedesc toate pasul înapoi al criticii literare de întâmpinare.

În concluzie, însuși statutul social al criticului este în derivă. Practic, meseria de critic literar devine tot mai mult o meserie de pasiune și sacrificiu, foarte puțini tineri mai sunt atrași de ea, iar în condițiile în care critica de întâmpinare se retrage, producțiile literare noi și necunoscute țin mai degrabă de economia de piață și de marketing, decât de literatura autentică. Soarta criticului este de fapt și cea a scriitorului care nu se simte la fel de apreciat ca înainte și care se pierde în noianul de noi profesii sociale agreate și aduse în prim-plan de societatea postindustrială de consum, în care contează vizualul ca manieră de comunicare. De aici și tentația micului ecran, ca mod mai direct și mai eficient de probare a notorietății. Nicolae Manolescu observa acest fenomen și scria: „Într-un fel, scriitorul și-a pierdut, în ochii publicului, specificul, pe care i-l dădea motivația scrisului său. A fost înecat în apa tulbure a VIP-urilor de tot felul, de la politicieni la fotbaliști, pe care nimeni nu-i întrebă, de fapt, cum concep politica ori cum joacă mingea, ci câte firme sau vile au, ce salariu anual prevede contractul de la club, cât a costat nunta sau la ce partid (club) se transferă în toamnă. Informațiile despre viața scriitorilor sunt mult mai solicitate decât cărțile lui.”⁶ La **România literară**, Alex. Ștefănescu a fost cel care a dominat rubrica de critică de întâmpinare, alături de ceilalți critici colaboratori permanenți sau ocazionali.

La începutul anului 1990, când revistele literare existente erau în căutarea unor noi modalități de expresie, când apăreau în București, dar și în țară numeroase publicații, fie reluând în serii noi titluri anterioare, de tradiție, fie propunând diverse proiecte, mai multe generații literare, care se impuseseră în deceniile de totalitarism în primul rând, se regăsesc în contextul noilor condiții deschise de instaurarea democrației și dispariția anumitor forme de cenzură. Conceptul de generație literară fusese definit în mai multe maniere, se formulară diferite puncte de vedere contradictorii, dar toată lumea trebuia să-l accepte, fie și numai pentru că oferea cea mai operativă modalitate de diferențiere între grupările literare care se impuseseră de-a lungul vremii. Se poate lua în considerație punctul de vedere al lui Tudor Vianu, cu ideea de „generație de creație”, în cadrul căreia pot fi cuprinși scriitorii de vârste diferite, dar care au afinități de canon și de nivel valoric. Se avea și se are în vedere, evident, specificul estetic și nu determinarea biologică în delimitarea generațiilor și se ia în considerare

---

⁶ Nicolae Manolescu, „*Lansări de carte*”, în **România literară**, an. 27, nr. 37, 28 sept. – 4 oct. 1994, p. 1.

și ideea lui Laurențiu Ulici de „promoție” literară, în cadrul căreia criticul sugera chiar și posibilitatea operării unor subgrupări. Coexistența generațiilor literare, relațiile dintre ele dau, de fapt, continuitatea și unitatea fenomenului literar care nu poate fi fragmentat, structurat, etapizat, decât tocmai pentru a-l studia și a-l înțelege mai bine. Publicațiile literare din primul deceniu de după revoluție au considerat problema generațiilor literare și a raporturilor dintre ele, desfășurate pe un spațiu larg, între colaborare armonioasă și excludere reciprocă, drept una prioritară, mai ales că pe lângă revistele literare se grupaseră reprezentanți ai tuturor generațiilor active și ai mai multor vârste biologice.

Ceea ce era important de subliniat în demersul jurnalistic oferit de principalii reprezentanți ai generațiilor literare era mai întâi importanța și rolul spiritului de emulație, al schimbului de idei și al confruntării principiilor între scriitorii de diferite vârste și în niciun caz înverșunarea neloyală, războiul acid și excluderea reciprocă. Prioritatea era formulată și de Eugen Simion, la un moment festiv: „Evident, în orice generație și, până la urmă, în orice literatură, există un spirit de emulație, o competiție mai mult sau mai puțin vizibilă. Condiția este să nu se transforme în rivalitate sau – mai grav – în ură abisală. Cum, din păcate, se întâmplă în casele românești. Casele literare, vreau să spun. Nu e cazul în relația mea cu Nicolae Manolescu și cu ceilalți critici din generația mea. Am fost – și am rămas, sentimental – prieten cu Valeriu Cristea, Lucian Raicu, Gabriel Dimisianu și cu alți critici din generațiile ce ne-au precedat sau ne-au urmat (Al. Piru, Ovid. S. Crohmălniceanu, Paul Georgescu, Mircea Zăciu).”⁷

Eugen Simion reprezintă și din acest punct de vedere generația șaizecistă, adică a scriitorilor care s-au născut cu puțin înainte de al doilea război mondial sau în timpul lui și au început să publice în anii ‘58, ‘59, ‘60 ai veacului trecut, întâi prin reviste și ieșind apoi cu primele volume, cea care a dat literaturii române pe Nichita Stănescu, Petre Stoica, Cezar Baltag, Ilie Constantin, Ion Gheorghe, George Tomozei, Ana Blandiana, Florin Mugur, Constanța Buzea, Marin Sorescu, dintre poeți, pe Ștefan Bănuțescu, Nicolae Velea, Nicolae Breban, G. Bălăiță, D. R. Popescu, Sorin Titel, Augustin Buzura, Fănuș Neagu, Petru Popescu, Al. Ivasiuc dintre prozatori și, alături de Eugen Simion, pe Lucian Raicu, Matei Călinescu, Gheorghe Grigurcu, Valeriu Cristea, Nicolae Manolescu, dintre critici. Dacă-l adăugăm și pe Nicolae Labiș care după Eugen Simion, deși a murit în 1956, poate fi considerat un șaizecist („buzduganul unei generații”⁸, cum îl numea criticul), avem imaginea

---

⁷ Eugen Simion, „*Politica literaturii*”, în *Literatorul*, anul V, nr. 200, 1995, p. 1.

⁸ Eugen Simion, *Scriitori români de azi*, Vol. 1, București, Cartea românească, 1974, p. 112

unui grup atât de bine structurat și atât de profund implicat în istoria literaturii române contemporane, încât termenul de generație ar putea părea prea strâmt.

Dar importanța șaizeciștilor nu se relevă numai din perspectiva istoriei literaturii, ci și, în egală măsură, din cea a presei literare românești din primul deceniu postrevoluționar. Pentru a argumenta, ar fi suficient să amintim că tocmai din această generație și-au revendicat cele mai importante reviste literare directorii și redactorii șefi, pe Nicolae Manolescu la **România literară**, pe Eugen Simion la **Caiete critice**, pe Marin Sorescu și pe Fănuș Neagu la **Literatorul**, pe Nicolae Breban la **Contemporanul – Ideea europeană**, pe Augustin Buzura la **Cultura**, dar și criticii și colaboratorii permanenți activi în perioada studiată.

Considerată ca o generație intermediară (o „promoție” literară, cum ar numi-o Laurențiu Ulici), cea a șaptezeciștilor a fost descrisă în presa vremii, în amănunt, chiar de către unul dintre promotorii ei, Adrian Popescu. Acesta consideră, cum îndeobște se admite, importanța revistei studențești **Echinox** din Cluj, înființată în anul 1968 cu Ion Pop redactor-șef, ca loc de naștere al generației. De altfel, Ion Pop este primul care consemnează existența grupării „echinoxiste” de tineri scriitori și critici. Nicolae Manolescu a remarcat-o mai degrabă ca „Generația ‘47””, luând în considerare anul 1947 în jurul căruia s-au născut cei mai mulți dintre membrii publicației clujene și toți cei care au fost „afiliați” ulterior. Cert este că majoritatea criticilor consideră că șaptezeciștii au avut un culoar favorabil, anii ‘70 bucurându-se încă de o anumită relaxare socio-politică propice emulației literare. După Adrian Popescu, membrii de bază ai promoției sunt Mircea Dinescu, în primul rând, care debuta chiar în 1971, apoi Gheorghe Schwartz, Grete Tartler, Dumitru M. Ion, Alexandru Papilian, Al. Călinescu, Mihai Tatulici, Constantin Pricop, Cornel Ungureanu, Eugen Dorcescu, Vasile Igna, Daniel Turcea, Daniel Dumitriu, Al. Dobrescu, Dorin Tudoran, Gabriela Adameșteanu, Ileana Mălăncioiu, Mihai Sin, Dana Dumitriu, Doina Uricaru, Dan Verona, Ioana Diaconescu, Daniela Crăsnaru. Șaptezeciștii pot fi considerați și ca o promoție intermediară, fie și pentru faptul că șaizeciștii, în primul rând, dar și optzeciștii i-au luat în considerare și chiar s-au aplecat asupra creației și mesajului lor, apreciindu-le valoarea. Nichita Stănescu, Ioan Alexandru, Cezar Baltag, Gheorghe Pituț, Ana Blandiana, Marin Sorescu și Virgil Mazilescu au fost printre șaizeciștii care i-au apreciat și susținut. Pe de altă parte, critici precum Dan Cristea, Alex. Ștefănescu și Mircea Iorgulescu au scris prefețe sau au comentat cărțile semnate de șaptezeciști.

Optzeciștii au fost însă cei care și-au pus cel mai mult amprenta asupra deceniului. Generația îi cuprinde pe cei care au debutat în anii ‘80, al căror sfârșit a coincis cu momentul

schimbărilor din decembrie 1989. Deceniul afirmării lor era chiar deceniul căderii comunismului. Optzeciștii aveau să fie cei care, atât prin raportarea lor la generațiile anterioare și, în primul rând, la șaizeciști, dar și prin specularea statutului de a reprezenta generația favorită, în sensul alcătuirii ei concomitent cu schimbarea, să se impună și să revendice o poziție privilegiată mai ales prin unul dintre vârfurile ei, Mircea Cărtărescu. Cei mai activi dintre aceștia au avut șansa să fie susținuți și promovați preferențial în anii '90 de către unele reviste literare, precum și de criticul Nicolae Manolescu. Generația optzeciștilor este poate cea mai efervescentă și mai complexă generație din istoria modernă a literaturii române, fie și pentru faptul că ea poate fi considerată în același timp una care, după ce o făcuseră șaizeciștii, reconectează cu adevărat scrisul românesc la fertila perioadă interbelică, scurtcircuitând perioada proletcultistă și care poate face legătura cu următoarele prime promoții postdecembriste, cu nouăzeciștii și douămiiștii care vin din urmă.

O caracteristică generală a viitoarei generații optzeciste a fost „universitarismul”, proveniența membrilor ei din mediile universitare de elită, majoritatea având studii temeinice, lecturi solide și vaste cunoștințe culturale, de aici, și cum se va observa mai târziu, latura livrescă a creației unora dintre cei mai reprezentativi membri, precum și însușirea intertextualității ca metodă și stil. Ca studenți, viitorii optzeciști frecventau cele câteva importante cenacluri literare ale vremii, în spatele cărora se aflau mentori de primă calitate. La București, Nicolae Manolescu conducea „Cenaclul de luni”. Tot acolo funcționau cenaclul „Universitas”, condus de Mircea Martin și „Junimea”, sub conducerea lui Ovid. S. Crohmălniceanu. De aici, aveau să pornească în conturarea generației Mircea Nedelciu, Hanibal Stănculescu, Florin Iaru, Cristian Teodorescu, Constantin Stan, Andrei Grigor, Cătălin Țârlea, George Cușnarencu și alții.

Nuclee optzeciste funcționau și în țară, la Cluj pe lângă revista **Echinox**, la Timișoara în cenaclul studentesc „Pavel Dan” și pe lângă revista **Forum studentesc** la Iași, pe lângă **Junimea** de la casa Pogor și pe lângă revistele **Opinia studentescă** și **Dialog** etc. Printre optzeciști figurau în toată țara scriitori ca: Alexandru Mușina, Traian T. Coșovei, Ion Bogdan Lefter, Mircea Cărtărescu, Romulus Bucur, Bogdan Ghiu, Călin Vlăsie, Magda Cârneci, Ion Stratan, Florin Iaru, Nichita Danilov, Petru Romoșan, Matei Vișniec, Mariana Marin, Ion Mureșan, Liviu Ioan Stoiciu, Liviu Antonesei, Aurel Pantea, Ioan Moldovan, Marta Petreu, Viorel Mureșan, Simona Popescu, Cristian Popescu, Caius Dobrescu, Andrei Bodiu, Ruxandra Cesereanu, Rareș Moldovan, Mircea Țuglea ș.a. În anii '90, ei publicau intens în revistele literare din București și din provincie, scoteau volume care se impuneau în fața

criticii literare cu poezie și proză în primul rând, dar printre ei criticii literari erau fie la început de drum, fie departe de talentul, valoarea și anvergura celor din generațiile anterioare.

Impactul generației optzeciștilor în noile condiții create prin ieșirea din totalitarism (să nu uităm că deceniul lor de referință fusese cel mai puternic afectat de agresiunea ideologiei comuniste) a fost unul complex. Pentru optzeciști, schimbarea de regim din decembrie 1989 a avut o semnificație aparte, în condițiile în care înainte, avuseseră acut sentimentul frustrării și al marginalizării. Ei nu au reușit să se impună în deceniul debutului într-o luptă cu șizeciștii cu o poziție bine conturată și adesea intangibilă și nu aveau nicio șansă de a urca în canonul valoric, fiind nevoiți să debuteze în volume colective și să se exprime mai degrabă prin cenacluri, chiar și acestea desființându-se în preajma revoluției. De aceea, momentul decembrie 1989 a însemnat pentru optzeciști, deschiderea neașteptată a șansei la revanșă și la posibilitatea de a accede în primele rânduri. Mircea Cărtărescu a fost exponentul cel mai convingător al acestui demers. Optzeciștii își înființează propria revistă literară, **Contrapunct**, sub conducerea lui Cărtărescu, precum și propria editură (Vlasie), iar din 1993 chiar și o asociație proprie a scriitorilor, ASPRO. Concomitent cu prezența masivă în publicațiile literare, dar și în cele de opinie ei își vor edita cărțile printre care: *Istoria tragică și grotescă a întunecatului deceniu literar nouă* a lui Radu G. Țeposu, în 1993, culegerea *Competiția continuă. Generația 80 în texte teoretice*, coordonată de Gheorghe Crăciun și mai târziu, în 1999, *Postmodernismul românesc* al lui Mircea Cărtărescu etc. Oricum, până în anii 2000, când pe scena literară aveau să apară douămiiștii, optzeciștii au constituit generația literară în plină emergență, cea pentru care evenimentele din Decembrie 1989 au însemnat, pur și simplu, o șansă pe care altfel poate n-ar fi avut-o.

Rămâne de văzut în ce măsură generația se va păstra ca entitate și ca mod special de raportare la epocă, la literatură și la ea însăși, dacă se va ancora tot mai stabil în structurile puterii culturale sau dacă va manifesta alte tendințe și alte orientări mai mult sau mai puțin previzibile dacă ținem cont și numai de faptul că optzeciștii se apropie biologic de pragurile vârstelor de 50 și 60 de ani. Nu trebuie neglijate - dimpotrivă, s-ar cuveni a fi cu mult mai atent privite și întâmpinate - noile promoții literare, nouăzeciștii care ating maturitatea, douămiiștii care sunt în căutarea unei identități și poate mai cu seamă primele promoții literare formate exclusiv în perioada postdecembristă. În anii de după revoluție, cei mai vizibili optzeciști și nouăzeciști s-au dovedit Ioan S. Pop, Mihail Gălățanu, Daniel Bănuțescu, Diana Manole, Gabriel Stănescu, Lucian Vasiliu, Horia Gârbea, Saviana Stănescu, Marius

Oprea, Caius Dobrescu, Simona Popescu, Valentin Iacob, Ștefan Damian, Paul Vinicius, Radu Sergiu Ruba, Cătălin Țârlea, Augustin Ioan și Cristian Tudor Popescu.

Ceea ce reiese pregnant din analiza discursului publicistic literar din întreaga perioadă a primului deceniu postrevoluționar rezidă însă în interrelaționarea tuturor generațiilor active - '60, '70, '80, '90 - fie sub aspectul colaborării și recunoașterii reciproce a propriilor identități, fie cum s-a văzut în tentativele fiecăreia de a-și impune valorile și întâietatea, prin prezență activă sau prin confruntări directe. Revistele literare au constituit chiar terenul desfășurării ambelor modalități de afirmare, mai mult decât atât, generațiile literare fiind uneori structurate în chiar sîajul profilului și orientării unei publicații anume, cum s-a întâmplat cu viitorii șaptezeciști, grupați în jurul revistei **Echinox** din Cluj-Napoca. Pe de altă parte, reprezentanții de vârf ai unor alte generații și-au revendicat publicații literare proprii, cum au făcut-o nouăzeciștii de pildă - generația care avea să se afirme în noile condiții postrevoluționare. Este semnificativ cazul lui Mircea Cărtărescu, care alături de Ioan Groșan, Ion Bogdan Lefter, Cristian Moraru și Mircea Nedelciu, înființează încă din 9 ianuarie 1990 revista cu mesajul manifest cuprins în titlu, **Contrapunct**.

Înainte însă de a consemna și întreține toate aceste probleme de identitate literară, de apartenență la grupuri, școli și curente, de confruntare a orientărilor estetice cu cele ideologizante, de relaționare și de emulație între generații și promoții de scriitori, presa literară a anilor 1990-2000 a fost, cum era de așteptat, tribuna principalelor orientări, tendințe și puncte de vedere asupra literaturii, privite din perspectiva schimbării de paradigmă și de canon. Ea și-a exercitat, de asemenea, rolul de consemnare și de valorizare a creației lirice, epice, dramatice, eseistice etc. din perspectiva acestor schimbări și, așa cum presa de informație devine istoria imediată a mersului societății, presa literară poate fi considerată ca istoria la fel de directă a literaturii din perioada analizată. Dacă Bucureștiul, prin cele câteva reviste literare de mare audiență, își reformula prioritățile și ierarhiile la nivel național, provincia tindea spre același țel, cu forțe proprii și de cele mai multe ori cu țintirea naționalului sau măcar a unor priorități în plan local. Este și cazul Galațiului care în primul deceniu de după revoluție, după ce în toată perioada comunismului nu a avut nicio revistă de cultură, a venit în anii '90 cu cel puțin două titluri care s-au impus - **Porto-Franco** și **Antares**, iar în anii următori și cu altele, mai mult sau mai puțin apreciate.

Pe de altă parte, revistele basarabene care apăreau în perioada 1990-2000, mai ales **Literatura și Arta**, condusă de poetul și prozatorul Nicolae Dabija în calitate de redactor-șef, **Glasul Națiunii**, coordonată în acea perioadă de Leonida Lari, mai târziu **Basarabia**, condusă

de Dumitru Matcovschi și-au orientat discursul nu numai spre literatura scrisă dincolo de Prut, dar mai ales spre idealul literaturii române unitare, prezența scriitorilor basarabeni în revistele literare românești fiind o certitudine după cum și colaborarea scriitorilor din țară a contribuit la înlăturarea barierelor și a prejudecăților. La dimensiuni și la intensități cu mult mai reduse, din cauza situației geopolitice speciale, fenomenul s-a manifestat și în zonele cu populație românească din Ucraina și mai ales la Cernăuți unde un grup de scriitori de limbă română editează reviste și colaborează cu publicațiile și editurile din România.

Primul deceniu liber al revistelor literare românești a fost cu mult mai dificil, mai complex și mai imprevizibil, contrar așteptărilor principalilor exponenți; în ianuarie 1990, puțini și-ar fi putut imagina că peste entuziasmul efervescent al schimbării, omniprezent în primele etape ale tranziției, aveau să se insinueze treptat și din ce în ce mai evident eșecurile și dezamăgirile determinate de legile economiei de piață, dar și de încetineala reformelor reale. Au fost momente în care, urmare a sincopelelor de subvenționare, reviste literare importante, precum **România literară**, **Literatorul**, **Contemporanul – Ideea europeană** din București, dar și alte titluri din țară și-au încetat activitatea, aspect fără precedent în regimul anterior. După o astfel de întrerupere a **României literare**, în 1992 la reluarea apariției, într-un articol intitulat „*La o reparație*”, Nicolae Manolescu scria, generalizând și descriind o stare de fapt cu care s-au confruntat toate publicațiile literare subvenționate: „Întreaga presă culturală se află într-o situație critică. Subvenționate, în regimul trecut, de către stat, hebdomadarele cu profil cultural au fost lăsate, în regimul actual, să se descurce singure. Dar nicăieri în lume o revistă, care nu este una de senzație sau pornografică, nu-și poate acoperi din vânzarea tirajului cheltuielile de hârtie, manoperă sau redactare. Chiar și cotidienele politice întâmpină dificultăți. Cultură fără subvenție sau sponsorizare nu există. Aceasta revine la a spune că dincolo de bani, este în discuție și o problemă de principiu - aceea a independenței presei culturale.”⁹

Problema insuficienței subvențiilor, a întreruperilor de finanțări a afectat toate revistele literare aflate în situația de a depinde de alocările de la bugetul de stat pentru a-și achita costurile de apariție. Și la **Literatorul** întreruperile și reparațiile se succedau unele după altele. În 1998, Fănuș Neagu scrie despre „al treilea început” după tot atâtea întreruperi de apariție, iar în anul următor s-a ajuns la puternice dispute polemice cu ministrul culturii de atunci, Ion Caramitru, și chiar la prezențe în instanțele de judecată câștigate în mod repetat de revistă. Devenea tot mai clar că regulile economiei de piață nu puteau ocoli presa, iar revistele

---

⁹ Nicolae Manolescu, *La o reparație*, în *România literară*, an. 25, nr. 20, 21-27 iul. 1992, p. 3.

literare, fără posibilitățile financiare ale cotidienele sau ale altor publicații (reclamele, vânzările din tiraj), erau cele mai afectate. De aceea, opțiunea pentru sponsorizări nu putea fi refuzată chiar dacă și acestea puteau crea probleme de altă natură.

În pofida acestor probleme de subvenționare și a tuturor obstacolelor pe care primul deceniu al tranziției le-a pus culturii în genere și revistelor literare în particular, acestea și-au continuat aparițiile, unele au dispărut pe parcurs, altele noi au apărut, cele de primă linie, centralele și revistele tradiționale zonale și-au menținut interesul publicului, toate și-au adunat număr după număr și toate, cele mai importante cu siguranță, pot fi cel mai lesne de găsit, consultate și analizate de la înălțimea anilor care s-au scurs, în bibliotecile publice, în Biblioteca Națională mai întâi, dar și în celelalte instituții de profil existente în București, în bibliotecile județene, (printre care și cea din Galați – „V.A. Urechia” –) care le acordă aceeași importanță ca și cea oferită cărților. La urma urmei, colecțiile acestora sunt o altă istorie a literaturii, una văzută din perspectiva momentului în care a fost consemnată.

ANEXĂ

Periodice publicate după anul 1989

1. *Academica*. Revistă de știință, cultură și artă (oct. 1990)
2. *Acta Universitatis Danubius. Communicatio*. (2007)
3. *Acțiunea*. Săptămânal local apărut la Galați. (2010)
4. *Adevărul*. Cotidian politic și social (25 dec. 1989)
5. *Adevărul literar și artistic*. Suplimentul săptămânal al ziarului Adevărul (1990)
6. *Adevărul de seară*. Supliment al periodicului central „Adevărul”. (2009)
7. *Agora social – democrată*. Publicație trimestrială editată de Institutul Român de Studii Social-Democrate (dec. 1999)
8. *Albina*. Revistă de cultură fondată de Spiru Haret în 1897 (ian.-iun. 1990)
9. *Alitudini*. Cultură&Societate (mar. 2006)
10. *Amfiteatru*. Revistă de cultură (ian. 1990)
11. *Amurg sentimental*. Revistă de literatură, informare și divertisment (mai 1995)
12. *Analele Universității „Dunărea de Jos” din Galați. Limbă și literatură*. (1989)
13. *Antares*. Revistă de cultură (mar. 1999)
14. *Apostrof*. Revistă lunară a Uniunii Scriitorilor ce apare la Cluj-Napoca (iunie 1990).
15. *Arc*. Revistă de litere, arte și meșteșuguri editată trimestrial de Fundația Culturală Română. (1991)
16. *Arca*. Revistă culturală bilunară (mai 1990)
17. *Arcașul*. Publicație independentă românească apărută la Cernăuți. (1994)
18. *Ardealul literar și artistic*. Revistă de literatură și artă apărută în continuarea publicației „Constelației dragonului”(1994)
19. *Argeș*. Revistă politică, socială, culturală din 1966. (serie nouă 1990)
20. *Argument 21*. Publicația tineretului gălățean (1997)
21. *Astra*. Revistă trimestrială de cultură apărută în 1966. (din anul 2006 revista s-a editat lunar)
22. *Ateneu*. Revistă lunară de cultură fondată în 1925. (seria nouă 1990)
23. *Avangarda literară*. Revistă de creație și critică literară (mai 2011)

24. **Avanpost.** Revista „Societății de mâine” (1992)
25. **Averea.** Cotidian politic, economic, social, cultură, varia, externe (11 mai 2005; din 2007 devine Click)
26. **Axis Libri.** Revistă culturală trimestrială (nov. 2008)
27. **Azi.** Cotidian al Frontului Salvării Naționale (11 apr. 1990)
28. **Baricada.** Expresia cetățenilor liberi (6 ian. 1990)
29. **Boema.** Revistă literară (mart. 2009)
30. **Buzunar.** Supliment umoristic editat de ziarul „Viața liberă” Galați. (1990)
31. **Cafeneaua literară.** Revistă lunară (2010)
32. **Caiete critice.** Colecție de critică și istorie literară. Începând cu anul 1990 apare cu subtitlul: Revistă lunară de critică, teorie și informație literară a Uniunii Scriitorilor. (1957)
33. **Calende.** Revistă de cultură (serie nouă ian. 1991)
34. **Clipa.** Revistă de cultură și creație literară a tinerei generații (1995)
35. **Comunicare interculturală și literatură** (2007)
36. **Concordia.** Săptămânal cultural, social-politic și economic pentru românii din Ucraina: Supliment în limba română al gazetei Radei Supreme a Ucrainei „Golos Ukraini”. (2001)
37. **Contemporanul.** Săptămânal social-politic-cultural (29 dec. 1989)
38. **Contemporanul. Ideea europeană.** Revistă națională de cultură, politică și știință (20 apr. 1990)
39. **Contrafort.** Revistă lunară a tinerilor scriitori din Republica Moldova (octombrie 1994)
40. **Contrapunct.** Revistă de cultură (9 ianuarie 1990)
41. **Convorbiri literare.** Revistă fondată de Societatea Junimea din Iași la 1 mar. 1867
42. **Cotidianul.** (11 mai 1998)
43. **Cotidianul.** Știri. Informații. Ultima oră (10 mai 1991)
44. **Criterion.** Revistă de arte, litere și filosofie (mar. 1990)
45. **Cronica.** Revistă de cultură (serie nouă dec. 1989)
46. **Cronica română.** Cotidian național de informație și opinie (25 ian. 1993)
47. **Cuget românesc.** Revistă de fraternitate românească prin spirit și cultură. Editat de Liga Culturală a Românilor de Pretutindeni (24 mar. 1990)
48. **Cultura.** Săptămânal editat de Fundația Culturală Română (8 dec. 2005-2007)

49. **Cultura**. Săptămânal editat de Institutul Cultural Român (17-23 mar. 2004)
50. **Curentul**. Cotidian de informație și analiză (22 oct. 1997)
51. **Curierul național**. Cotidian de informație (5 dec. 1990)
52. **Curierul românesc**. Revista românilor de pretutindeni (30 dec. 1989)
53. **Cuvântul**. Săptămânal de atitudine (31 ian. 1990)
54. **Danubius**. Continuată de publicația *Danubius Universitas* (2000)
55. **Danubius Universitas**. Revistă de știință și cultură (mar. 2003)
56. **Datini**. Revistă de cultură. Lunar editată de Ministerul Culturii – Centrul Cultural al Creației populare și Fundația Culturală Ethnos (apr. 1993)
57. **Democrația**. Periodic independent de informație și opinie civică (22 ian. 1990)
58. **Destin românesc**. Revistă de istorie și cultură. Fundația Culturală Română (1994)
59. **Destine**. Revistă – bilunară independentă (iun. 1990)
60. **Dialog**. Revistă studențească de cultură. Organ al Comitetului Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din Universitatea „Al. I. Cuza”, apărută lunar, la Iași. (1974)
61. **Dilema**. Săptămânal de tranziție (14 ian. 1993)
62. **Dilema veche**. Săptămânal de tranziție (16-22 ian. 2004)
63. **Dilemateca**. Revistă de cultură. (mai 2006)
64. **Dimineața**. Cotidian de opinie democratică și informație (19 feb. 1990)
65. **Dominus**. Revistă de atitudine în literatură, artă, politică și social (2000)
66. **22**. Publicație săptămânală editată de Grupul pentru Dialog Social (20 ian. 1990)
67. **Drumețul incendiar**. Revistă de critică și creație studențească (2002)
68. **Dunărea de Jos**. Periodic al Centrului Cultural „Dunărea de Jos”. Serie nouă (mar. 2002)
69. **Echinox**. Revistă universitară de cultură (în limbile română, maghiară și germană). Apare la Cluj-Napoca, lunar. (ian. 1990)
70. **Eidos**. Revistă de filosofie (2002)
71. **Euphorion**. Revistă de literatură și arte a Uniunii Scriitorilor din România. Apare lunar, la Sibiu. (1990)
72. **Europa**. Publicație independentă (apr. 1990)
73. **Evenimentul**. Hebdomadar social-cultural independent (19-25 feb. 1990)
74. **Evenimentul zilei**. Cotidian de informație (22 iun. 1992)
75. **Expres**. Ziar independent. (7 feb. 1990)

76. *Expres magazin*. Săptămânal independent (24-31 iul. 1990)
77. *Facla*. Fondatori: N.D. Cocea și Ion Vinea. Serie nouă (iul. 1990)
78. *Facultativ*. Ziar studentesc (2002)
79. *Familia*. Revistă de cultură cu tradiție (1865)
80. *Familia română*. Revistă trimestrială de cultură și credință românească. (iun. 1999)
81. *Fapta*. Săptămânal al Partidului Democrat al Muncii (22 mar. 1990)
82. *Flacăra*. Revistă de opinie cetățenească (24 dec. 1989)
83. *Flacăra lui Adrian Păunescu*. Săptămânal (20 iul.2001)
84. *Forum studentesc*. Revistă a studenților din Timișoara. (1968)
85. *Galaxia românească*. Magazin ilustrat de cultură, informație și reportaj (oct. 1990)
86. *Gardianul*. Cotidian național de luptă împotriva corupției (2002)
87. *Gândul*. Cotidian național (4 mai 2005)
88. *Glasul Maramureșului*. Cotidian independent al județului Maramureș. (mart. 1997)
89. *Glasul națiunii*. Publicație independentă apărută la Chișinău (feb. 1989)
90. *Historia*. Revistă de istorie și relații internaționale (14 nov. 2001)
91. *Idei în dialog*. Revistă lunară de cultura ideilor (nov. 2004)
92. *Impact Est*. Săptămânal gălățean. (2001)
93. *Imparțial*. Săptămânal gălățean al Asociației literare „Noduri și Semne”. (1991)
94. *Independent*. Cotidian național (26 mar. 2001)
95. *Interval*. Revistă lunară a Uniunii Scriitorilor din România apărută la Brașov (1990-1992)
96. *Jurnal de Chișinău*. Ziar săptămânal din Republica Moldova. (1999)
97. *Jurnalul literar*. Săptămânal de opinie și atitudine intelectuală. (1990)
98. *Jurnalul național*. Cotidian de introspecție. Ziarul faptelor și întâmplărilor senzaționale (7 iun. 1993)
99. *Le Courrier International de la Francophilie*. Revistă trimestrială. (2005)
100. *Libertatea*. Cotidian al cetățenilor capitalei. Tribună liberă a Frontului Renașterii Naționale (22 dec. 1989)
101. *Limba Română*. Revistă de Știință și cultură (1991)
102. *Literatorul*. Revistă de cultură (1990)

103. *Literatură și artă*. Săptămânal al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1954)
104. *Luceafărul*. Revistă a Uniunii Scriitorilor din România, a apărut în București, la 15 iulie 1958
105. *Lumea azi*. Săptămânal de politică externă (dec. 1989, 4 ian. 1990)
106. *Manuscriptum*. Revistă trimestrială editată de Muzeul Literaturii Române. (1970)
107. *Moldova Suverană*. Cotidian social-politic, cultural, de informație și opinie apărut la Chișinău. (1994)
108. *Monitorul de Galați*. Cotidian gălățean. (mai 1998)
109. *Național*. Cotidian de știri și informații (16 iun. 1997)
110. *Națiunea*. Săptămânal de opinie independentă (10 mai 1990)
111. *Neamul românesc*. Periodic social-cultural. Editat de Liga culturală pentru unitatea românilor de pretutindeni (aug.-sep. 1990)
112. *Noduri și semne*. Periodic democratic al tineretului gălățean (febr. 1990)
113. *Noua revistă română*. Politică, Literatură, Știință și Artă (apr. 1996)
114. *Observator*. (19 ian. 1990)
115. *Observator cultural*. Săptămânal de informație și analiză culturală (29 feb.-6 mar. 2000)
116. *Opinia națională*. Periodic de informație, opinie și idei de larg interes național. Editat de Fundația „România de Măine” (dec. 1992)
117. *Opinia studentească*. Revistă politică, socială, culturală a studenților din Iași. (1974)
118. *Ordinea*. Săptămânal de informare și atitudine cetățenească. Editat de Societatea „Omniapres” (24-30 aug. 1990)
119. *Orizont*. Săptămânal politic-social și literar artistic. (1950)
120. *Paralela 45*. Revistă de cultură (oct. 1994)
121. *Partener*. Săptămânal cultural de informații și lectură pentru weekend. Supliment al revistei „Porto-Franco”. (1990)
122. *Patria liberă*. Revistă ilustrată, editată de Ministerul de Interne (dec. 1989)
123. *Poesis*. Revistă de poezie apărută la Satu Mare, director: George Vulturescu (ian. 1990)
124. *Politica*. Săptămânal al Partidului România Mare (15 feb. 1992)
125. *Porto-Franco*. Revistă de cultură (1990)

126. ***Pro Saeculum***. Revistă de cultură, literatură și artă. (2002)
127. ***Ramuri***. Revistă literară lunară (serie nouă 1964)
128. ***Realitatea***. Săptămânal independent al opiniei publice. (5 ian. 1990)
129. ***Realitatea românească***. Cotidian al Confederației Naționale a Sindicatelor Libere din România (21 aug. 1990)
130. ***Renașterea***. Jurnalul Comitetului Național de organizare a Partidului Creștin Național Țărănesc (22-23 dec. 1989)
131. ***Renașterea civilizației rurale românești***. Editată de Fundația Națională pentru Civilizație Rurală „Niște țărani” (sep. 1990)
132. ***Revista cultului mozaic***. (1 ian. 1990)
133. ***România literară***. Săptămânal de literatură și artă. Continuă publicația „Gazeta literară : Organ săptămânal” apărut între 1954-1968. (ian. 1968)
134. ***România Mare***. Săptămânal absolut independent (8 iun. 1990)
135. ***România pitorească***. (ian. 1990)
136. ***România tânără***. Săptămânal de opinie liberă (18 apr. 1990)
137. ***Românul***. Săptămânal independent de opinie și informație liberă (apr. 1990)
138. ***Rost***. Manifest românesc (mar. 2003)
139. ***Săptămâna***. Continuă publicația „Săptămâna culturală a capitaliei”. Revistă editată de Comitetul pentru cultură și artă al municipiului București. (dec. 1962)
140. ***Săptămâna liberă***. (27 dec. 1989)
141. ***Scrisul bănățean***. Revista Filialei Timișoara a Uniunii Scriitorilor din R.P.R. (1949)
142. ***Secolul 20***. Revista de literatură universal a cărei primă apariție în actualul format (de carte) a fost în ianuarie 1961. Începând cu 2001, pentru a reflecta realitatea, revista și schimbat numele în Secolul 21
143. ***Semn***. Revistă literară (1995)
144. ***Steaua***. Revistă de literatură, cultură și spiritualitate românească (dec. 1949)
145. ***Studentia Danubius***. Gazetă eveniment. (2009)
146. ***Sud-Est***. Revistă de artă, cultură, civilizație editată de Ministerul Culturii și Cultelor al U.R.S.S, apărută la Chișinău. (1990)
147. ***7 Plus***. Ziar de informații, știri, reportaje, comentarii (8 mar. 2005)
148. ***Școala gălățeană***. Publicație de informație și opinie pedagogică (mai 1990)
149. ***Teatrul azi***. Revistă bilunară (mar. 1990)

150. **Tecuciul literar-artistic**. Revistă de cultură, opinie și informare. (2007)
151. **Timpul**. Politic, social, cultural, informații, comentarii, opinii (9 nov. 1990)
152. **Tinerama**. Economie în buzunarele goale (8-15 nov. 1990)
153. **Tineretul liber**. Cotidian independent pentru toți tinerii din România (22 dec. 1989)
154. **Tinerimea Moldovei**. Ziar al Comitetului Central al Comsomolului din Moldova.
155. **Tomis**. Publicație culturală lunară înființată în 1966 (serie nouă 1996)
156. **Totuși iubirea**. Revistă de cultură, civilizație, eveniment și performanță (sep. 1990)
157. **Transilvania**. Revistă lunară de cultură înființată în 1868 (serie nouă 1972)
158. **Tribuna**. Publicație bilunară de cultură fondată în 1884 (serie nouă septembrie 2002)
159. **Tricolorul**. Săptămânal Cultural-Politic (1990)
160. **Tricolorul**. Ziar popular, creștin și european (27 mar. 2004)
161. **Țara**. Săptămânal al Partidului Democrat Agrar din România (13 apr. 1990)
162. **Ultima oră**. Cotidian independent. Serie nouă. Un ziar european pentru informarea dumneavoastră (18 sep. 1996)
163. **Ultimul cuvânt**. (8 feb. 1994)
164. **Unghiul**. Publicație periodică, fondată în 1997, care apare în Ungheni
165. **Universul**. Săptămânal independent de informație și opinie (feb. 1990)
166. **Vatra**. Revistă social-culturală. (1971)
167. **Viața Capitalei**. Revistă cultural-socială a Comitetului Municipal București din Frontul Salvării Naționale (13 ian. 1990)
168. **Viața nouă**. Editată de Editura „Grai și suflet – Cultura Națională” (mar. 1992)
169. **Viața Românească**. Revistă lunară de cultură și artă fondat în 1906
170. **Viitorul**. Cotidian al Partidului Național Liberal (26 mar. 1990)
171. **Ziarul de gardă**. Cotidian din Republica Moldova (2004)
172. **Zig-zag magazin**. Revistă de actualități și reportaje. Săptămânal independent (feb. 1990)
173. **Ziua**. Cotidian (15 iun. 1994)
174. **Zorile Bucovinei**. Cotidian din Republica Moldova (1941) la Cernăuți, iar din 1991 în Chișinău.

BIBLIOGRAFIE

Monografii:

1. ANTONIU, Corneliu, *Adio Kap-Blanck: Oracole; Memorii; Însemnări*, Galați, Galateea, 1997.
2. ARION, George, *O istorie a societății contemporane în interviuri*, Vol. 1-2, București, Fundația Premiile Flacăra-România, 1999.
3. BACIU-Moise, Angela, *Mărturii la sfârșit de veac*, Vol. 1, Galați, Arionda, 2000.
4. BREBAN, Nicolae, *Trădarea criticii*, București, Ideea Europeană, 2009.
5. CĂRTĂRESCU, Mircea, *Jurnal*, Vol. 1-2, Ed. a 2-a, București, Humanitas, 2005.
6. CĂRTĂRESCU, Mircea, *Levantul*, București, Humanitas, 2009.
7. CĂRTĂRESCU, Mircea, *Nostalgia*, Ed. a 2-a, București, Humanitas, 1997.
8. CĂRTĂRESCU, Mircea, *Orbitor*, Vol. 1-2, București, Humanitas, 2007.
9. CĂRTĂRESCU, Mircea, *Visul*, București, Cartea Românească, 2002.
10. CERNĂIANU, Călin, *Recurs Eminescu: suprimarea gazetarului*, Tamași, Semnele timpului, 2000.
11. CHIȘU, Lucian, *Introducere în mass-media*, București, Editura Fundației „România de mâine”, 2002.
12. CHIȘU, Lucian, *Limbajul publicistic*, București, Editura Fundației „România de Mâine”, 2008.
13. CHRISTI, Aura *Banchetul de litere*, București, Ideea Europeană, 2006.
14. CHRISTI, Aura *Exerciții de destin*, București, Ideea Europeană, 2007.
15. CILINCĂ, Victor, *Mașina de distrus tot*, Galați, N'ergo, 2001.
16. CIMPOI, Mihai, *Narcis și Hyperion*, Chișinău, Literatura artistică, 1979.
17. CIMPOI, Mihai, *O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia*, Ed. a 3-a revăz. și adăug, București, Editura Fundației Culturale Române, 2002.

18. CIMPOI, Mihai, *Sinele arhaic. Ion Creangă : Dialecticile amintirii și memoriei*, Iași, Princeps Edit, 2011.
19. CODREANU, Theodor, *Ion Barbu și spiritualitatea românească modernă*, București, Curtea Veche, 2011.
20. CODREANU, Theodor, *Istoria „canonică” a literaturii române*, Iași, Princeps Edit, 2009.
21. CODREANU, Theodor, *Mitul Eminescu*, Iași, Junimea, 2004.
22. CODREANU, Theodor, *Polemici incorecte politic*, Râmnicu-Sărat, Rafet, 2010.
23. CORN, Sebastian A., *Cel mai înalt turn din Babylon*, București, Nemira, 2002.
24. CORN, Sebastian A., *2484 – Quirinal Ave*, București, Nemira, 1996.
25. COSTACHE, Iulian, *Eminescu*, București, Cartea Românească, 2008.
26. CRISTEA-Enache, Daniel, *Convorbiri cu Octavian Paler*, București, Corint, 2007.
27. *** *DICȚIONARUL bibliografic al membrilor Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Craiova*, Craiova, Aius Printed, 2010.
28. *** *DICȚIONARUL general al literaturii române*, Vol. 1-7, București, Univers Enciclopedic, 2004-2009.
29. DABIJA, Nicolae, *Tema pentru acasă*, Iași, Princeps Edit, 2009.
30. DINESCU, Viorel, *Confluente*, Galați, Arionda, 2002.
31. DINESCU, Viorel, *Dialoguri socratice*, Galați, Axis Libri, 2010.
32. DOBRESCU, Alexandru, *Detractorii lui Eminescu*, Vol. 1, Iași, Junimea, 2002.
33. DOBRESCU, Alexandru, *Detractorii lui Eminescu*, Vol. 2, București, Floare Albastră, 2006.
34. DOBRESCU, Alexandru, *Detractorii lui Eminescu*, Vol. 3, Iași, Emolis, 2008.
35. DUGNEANU, Paul, *Al doilea val. Generația Hyperion. Poezia anilor '70*, București, Muzeul Literaturii Române, 2001.
36. DUGNEANU, Paul, *Incursiuni critice*, București, România Press, 2001.
37. GOGEA, Vasile, *Voci în vacarm*, Cluj-Napoca, Eikon, 2010.
38. GRIGOR, Andrei, *Căruța lui Moromete*, București, Editura Eminescu, 2001.
39. IONESCU, Violeta, *Dioclețian: Fiul lui Jupiter*, Cartea 1, Galați, Phoebus, 2006.
40. LIICEANU, Gabriel, *Ușa interzisă*, București, Humanitas, 2002.
41. *** *LITERATURA din Basarabia în secolul XX*, Chișinău, Știința-Arc, 2004.

42. *** *LITERATURA în epoca totalitarismului: Perioada 1945-1965 în cultura română*, Chișinău, Printech, 2008.
43. MACOVEI, Radu, *Vremea struțo-cămilei*, Galați, Alma, 2003.
44. MANOLACHE, Gheorghe, *Degradarea lui Proteu (experiențe postmoderne în proza românească a anilor '80)*, Sibiu, Editura Universității „Lucian Blaga”, 2004.
45. MANOLACHE, Gheorghe, *Literaturi și culturi locale*, Sibiu, Editura Universității „Lucian Blaga”, 2007.
46. MANOLACHE, Gheorghe, *Regula lui doi (registre duale în dezvoltarea postmodernismului românesc)*, Sibiu, Editura Universității „Lucian Blaga”, 2004.
47. MANOLESCU, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române*, Pitești, Paralela 45, 2008.
48. *** *MASS-media și democrația în România postcomunistă*, Editura Institutul European, Iași, 2011.
49. MATEI, Sorin Adam, *Boierii minții*, București, Compania, 2004.
50. MICU, Dumitru, *Istoria literaturii române: De la creația populară la postmodernism*, București, Saeculum, 2000.
51. MICU, Dumitru, *Literatura în epoca totalitarismului: Perioada 1945-1965 în cultura română*, Chișinău, Printech, 2008.
52. *** *MIHAI Eminescu, poet național român*, Cluj-Napoca, Dacia, 2001.
53. MILEA, Doinița, *Spațiu literar și forme literare în secolul al XX-lea: reconfigurări*, [Vol.] 1, București, Editura Didactică și Pedagogică, 2005.
54. NANU, Katia, *Paso doble*, Călărași, Senior, 2007.
55. NOICA, Constantin, *Modelul cultural european*, București, Humanitas, 1993.
56. *** *O antologie a literaturii gălățene contemporane*, Vol. 4, Galați, Centrul Cultural Dunărea de Jos, 2010.
57. *** *OPT + Unu pentru Europa*, Galați, Fundația Culturală Antares, 2009.
58. PARAPIRU, Theodor, *Detectivul orb*, Călărași, Senior, 2006.
59. PĂLTĂNEA, Paul, *Peceți Ștefaniene la Dunărea de Jos*, Galați, Editura Episcopiei Dunării de Jos, 2004.
60. PLĂEȘU, Dan, *Muntele personal*, Galați, Pax Aura Mundi, 2005.
61. POPA, Mircea, *Panoramic jurnalistic*, Cluj-Napoca, Eikon, 2011.

62. RACHIERU, Adrian Dinu, *Bătălia pentru Basarabia*, Ed. a 2-a revăzută și adăugită, Timișoara, Editura Augusta, 2002.
63. RACHIERU, Adrian Dinu, *Eminescu după Eminescu*, Timișoara, Editura Augusta, 2009.
64. RACHIERU, Adrian Dinu, *Poeți din Basarabia*, București, Editura Academiei Române, 2010.
65. ROTARU, Ion, *O istorie a literaturii române de la origini până în prezent*, București, Editura Dacoromână, 2009.
66. SECARĂ, Adi George, *Scriitori gălățeni pe înțelesul tuturor*, Vol. 1, Galați, Axis Libri, 2009.
67. SIMION, Eugen, *Genurile biograficului*, Vol. 1-2, București, Fundația Națională pentru Știință și Artă, 2008.
68. SORA, Simona, *Regăsirea intimității*, București, Cartea Românească, 2008.
69. ȘLEAHTIȚCHI, Maria, *Cerc deschis. Literatura română din Basarabia în postcomunism*, Iași, Timpul, 2007.
70. ȘTEFĂNESCU, Viorel, *Filografii*, Galați, Editura Arteura, 2005.
71. ȘTEFĂNESCU, Viorel, *Portretul scriiturii*, Galați, Fundația Culturală Antares, 2009.
72. TĂRĂȚEANU, Vasile, *Stâlpul de foc al jertfirii de cuvânt*, Craiova, Fundația Scrisul Românesc, 2007.
73. ULICI, Laurențiu, *Literatura română contemporană*, Vol. 1, București, Editura Eminescu, 1995.
74. VATAMANIUC, Dimitrie, *Publicistica lui Eminescu: 1877-1883, 1888-1889*, București, Minerva, 1996.
75. VICOL, Sterian, *Vindecare în păcat*, Galați, Porto-Franco, 1991.
76. VREMULEȚ, Constantin, *Profesoara și gardianul*, Galați, Porto-Franco, 1998.
77. ZIMBRU, Ion, *Ce zgomot face cântecul când moare*, Galați, Altis, 2006.

Studii/Articole:

1. *** *AMURG cultural*, în *Literatorul*, nr. 35 (52), 21 aug. 1992, p. 1
2. ANDRONESCU, Șerban C., *Pentru o definiție a termenului de „român”*, în *Steaua*, nr. 10, 1992, p. 13.
3. *** *ANIVERSARE*, în *Literatorul* nr. 33 (50), 7 aug. 1992, p. 2.
4. *** *ARGUMENT*, în *Caiete critice*, nr. 10-12 (95-97), 1995, p. 5.
5. *** *ARGUMENT*, în *Caiete critice*, nr. 1-2 (98-99), 1996, p. 5.
6. ASTALOȘ, George, *Consecințe locative pariziene*, în *Steaua*, nr. 4-5, 1996, p. 5.
7. *** *ATITUDINE pentru sănătatea culturii*, în *Dominus*, an. 3, nr. 25, febr. 2002.
8. BACONSKY, Teodor, *Bibliopolis*, în *Dilema*, nr.191, 6-12 sept. 1996, p.11.
9. BARBU, Marian, *Rostul istoriilor literare*, în *Literatorul*, nr. 15 (183), 7-14 apr. 1995, p. 5.
10. BARDAN, Vasile, *Ioanid Romanescu...*, în *Caiete critice*, nr. 6-7 (103-104), 1996, p. 93.
11. BĂDESCU, Cezar Paul, *Argument*, în *Dilema*, an. 6, nr. 265, 27 febr. - 5 mart. 1998.
12. BERINDEI, Dan, *Cultura de tranziție*, în *Literatorul*, an. 5, nr. 22-26(195), 3-10 iun. 1995.
13. *** *BILANȚUL douămiismului*: [anchetă literară], în *Vatra*, nr. 3, 2009.
14. BLANDIANA, Ana, *Poeți români din Cernăuți*, în *Convorbiri literare*, nr. 10, oct. 1996, p. 3.
15. BOBE, T.O., *Poezie haine grele*, în *Dilema*, an. 6, nr. 265, 27 febr.-5 mart. 1998.
16. BORBÉLY, Ștefan, *Personajul apocaliptic*, în *România literară*, an. 42, nr. 21, 11 iun. 2010.
17. BORBÉLY, Ștefan, *'70-'80-'90. Generația irosită*, în *Familia*, nr. 3, mar. 1998, p.7.

18. BOT, Ioana, *Eminescu este o problemă*, în **România literară**, nr. 1, 14-20 ian. 1998.
19. BRĂTESCU, Cezar Paul, *Eminescu o tristețe cu ghimpi*, în **Revista 22**, an. 10, nr. 50, 5-22 dec. 1999.
20. BREBAN, Nicolae, *Contemporanul la 125 de ani*, în **Contemporanul. Ideea europeană**, nr. 5(560), mai 2006.
21. BREBAN, Nicolae, *Critica literară*, în **Contemporanul. Ideea europeană**, nr. 20(57), 17 mai 1991, p. 4.
22. BREBAN, Nicolae, *Criza*, în **Contemporanul. Ideea europeană**, nr. 2, 10 dec. 1998, p. 1.
23. BREBAN, Nicolae, *Cuvânt înainte*, în **Contemporanul. Ideea europeană**, nr. 1, 20 apr. 1990. p. 1.
24. BREBAN, Nicolae, *Din nou despre direcția în literatură*, în **Contemporanul. Ideea europeană**, nr. 7(439), 28 feb. 1999, p. 1.
25. BREBAN, Nicolae, *Direcția în cultură*, în **Contemporanul. Ideea europeană**, nr. 1, 3 dec. 1998, p. 1.
26. BREBAN, Nicolae, *DI. Manolescu în luptă cu istoria*, în **Contemporanul. Ideea europeană**, nr. 16-17-18 (209-210-211), 14 iul. 1994, p. 2.
27. BREBAN, Nicolae, *Exilul literaturii abia începe*, în **Contemporanul. Ideea europeană**, nr. 29 (274), 20 iul. 1995.
28. BREBAN, Nicolae, *Foștii tineri scriitori*, în **Contemporanul. Ideea europeană**, nr. 11(433), 7 ian. 1999, p. 1.
29. BREBAN, Nicolae, *Grupul Social de Dialog – Un fals război*, în **Contemporanul. Ideea europeană**, an. 31, nr. 1 (694), ian. 2010.
30. BREBAN, Nicolae, *Manolescu, aura de mister și demonul politic*, în **Contemporanul. Ideea europeană**, an. 21, nr. 12 (705), dec. 2010.
31. BREBAN, Nicolae, *Solidaritatea cu litera scrisă*, în **Contemporanul. Ideea europeană**, nr. 7 (200), 18 febr. 1993, p. 1.
32. BREBAN, Nicolae, *Un vis estetic*, în **Contemporanul. Ideea europeană**, nr. 12(154), 26 mart. 1993, p. 1.
33. BUZAȘI, Ion, *Un maestru al memorialisticii*, în **Steaua**, nr. 7, 1997, p. 3.
34. *** *CE anume v-ar face să renunțați la scris : ancheta „România literară”*, în **România literară**, an. 36, nr. 51-52, 24 dec. 2003 – 6 ian. 2004.

35. BUCA-CERNICOVA, Mariana, *De vorbă cu Laszlo Tokes*, în **Orizont**, nr. 1(1190), 1990, pp. 3-11.
36. CACOVEANU, Viorel, *Ispita și Golgota cărții*, în **Steaua**, nr. 2, 1992, p. 1.
37. CĂRTĂRESCU, Mircea, *Ce-i de făcut?*, în **Contrapunct**, nr. 2, 12 ian. 1990, p. 1,2
38. CĂRNECI, Magda, *Poezia românească de tranziție*, în **Dilema**, nr. 182, 5-11 iul. 1996, p. 14.
39. *** *CE mai scriu scriitorii?*, în **România literară**, nr. 13, 29 mart. 1990, p. 1.
40. CESEREANU, Ruxandra, *Scriitorii certăreți și cercurile literare de putere*, în **România literară**, an. 32, nr. 15, 14-20 apr. 1999, p. 3.
41. CHIFU, Gabriel, *Există un război al generațiilor literare?*, în **România literară**, an. 42, nr. 11, 2 apr. 2010.
42. CHIHAI, Carmen, *Noi, spre deosebire de ceilalți, am spus tot ce era de spus despre regimul comunist: interviu cu Nicolae Manolescu*, în **Adevărul literar și artistic**, an. 5, nr. 320, 26 mai 1996.
43. CHIPER, Tita, *Imaginile succesive: convorbire cu Alexandru Paleologu*, în **Dilema**, an. 6, nr. 265, 1998.
44. CHIȘU, Lucian, *Literatura între șansă și risc: interviu cu Romul Munteanu*, în **Literatorul**, nr. 23-25 (143-145), 29 iul. -5 aug. 1994, p. 7.
45. CHIȘU, Lucian, *Muntele Byblos?*, în **Literatorul**, nr. 1 (121), 1-7 ian. 1994, p. 1.
46. CHIVU, Marius, *Moarte(a) criticilor literari!*, în **Dilema Veche**, nr. 366, 17-23 febr. 2011.
47. CHRISTI, Aura, *Casa Monteoru și literatura română vie*, în **Contemporanul. Ideea Europeană**, an. 21, nr. 5(698), mai 2010, p. 18.
48. CHRISTI, Aura, *Războiul de douăzeci de ani, GDS, „bufoneria anticomunistă” și literatura română*, în **Contemporanul. Ideea europeană**, an. 21, nr. 6, iun. 2010.
49. CIMPOI, Mihai, *Eugen Simion și remodelarea modelelor I*, în **Literatorul**, nr. 33(102), 20-27 aug. 1993, p. 6.
50. CIMPOI, Mihai, *Eugen Simion și remodelarea modelelor III*, în **Literatorul**, nr. 35(104), 3-10 sept. 1993, p. 6.

51. CIMPOI, Mihai, *Lucian Blaga și (în) Basarabia*, în *Caiete critice*, nr. 5-7(90-92), 1995, p. 57.
52. CIMPOI, Mihai, *Uniuni de creație, cenacluri, reviste, congrese, premii (III)*, în *Literatorul*, an. 4, nr. 1-2, 13-20 ian. 1995.
53. CIOCÂRLIE, Livius, *Sper că greșesc*, în *România literară*, nr. 3, 18 ian. 1990, p. 3.
54. COFAN, Alunița, *Sfășierea lui Morfeu – 90*, în *Caiete critice*, nr. 1-2(86-87), 1995, p. 46.
55. CONSTANTINESCU, Cornel Radu, *Politica și estetica*, în *Adevărul literar și artistic*, an III, nr. 111, p. 1.
56. CONSTANTINESCU, Ioan, *Cazul Eminescu*, în *România literară*, nr. 20, 19-25 mai 1999, p. 17.
- 57.*** *Convorbiri. Augustin Buzura în discuție cu Valeriu Cristea și Eugen Simion*, în *Caiete critice*, nr. 3, 1990, p. 34.
- 58.*** *Convorbiri. Eugen Simion – Marin Sorescu*, în *Caiete critice*, nr.4-5(41-42), 1991, p. 11.
59. CORBU, Daniel, *România culturală – o iluzie*, în *România literară*, nr. 25, 23 iun. 1991, p.1.
60. COROIU, Constantin „*Valorile literare și politice*”, în *Adevărul*, nr. 125, 1990, pp. 1-3.
61. COSMA, Cristian, *Berlinul e singurul oraș de iubit și de urât până la moarte: [interviu cu Nora Iuga]*, în *România literară*, an. 42, nr. 18, 21 mai 2010.
62. COȘOVEI, Traian T, *Intelectualul ca preș. Azi, Adrian Păunescu*, în *Adevărul literar și artistic*, an. 3, nr. 110, 29 mart. 1992.
63. CRĂCIUN, Corneliu *La o aniversare... Exerciții de recitare*, în *Familia*, nr. 1, ian. 1999, p. 7.
64. CRĂCIUN, Gheorghe, *Generațiile între etic și estetic*, în *România literară*, nr. 39-40, 13-19 oct. 1993, p. 3.
65. CREȚIA, Petru, *Vorbire despre Eminescu*, în *Orizont*, nr. 2, 12 ian. 1990, p. 7.
66. CRISTEA, Valeriu, *Democrația intelectualilor*, în *Literatorul*, nr. 29-31(149-151), 13-20 aug. 1994, p. 1.

67. CRISTEA, Valeriu, *Nouăsprezece trandafiri*, în *Caiete critice*, nr. 6-7 (43-44), 1991, p. 8.
68. CRISTEA, Valeriu, *România în timpul primului război cultural*, în *Caiete critice*, nr. 3(64), 1993, p. 9.
69. CRISTEA, Virgil, *Aberații și mentalități rădăcinoase*, în *Literatorul*, an. 5, nr. 9(177), 3 - 10 mart. 1995.
70. CRISTEA-ENACHE, Daniel, *După douăzeci de ani*, în *România literară*, an. 41, nr. 11, 20 mart. 2009.
71. CISTELECAN, Al., *1 kg de parizer = 10 (zece) cronici literare sau un fel de scrisoare către ministrul culturii*, în *Vatra*, nr. 5, 1997, p. 3.
72. CROHMĂLNICEANU, Ovid. S., *In rem*, în *Caiete critice*, nr. 1. 1990, p. 4.
73. CROHMĂLNICEANU, Ovid. S., *O lucrare critică de anvergură*, în *România literară*, nr. 3, 18 ian. 1990, p. 10.
74. *** *CULTURA română în impas*, în *România literară*, nr. 51, 19 dec. 1991, p. 1.
75. DĂNILĂ, Simion, *Adevăr sau legendă cu privire la originea lui Eminescu?*, în *Orizont*, nr. 24 (1212), 15 iun. 1990, p. 8-9.
76. DEDIU, Lili, *Între vorbe și fapte*, în *Dominus*, an. 3, nr. 32, sept..
77. DEDIU, Lili, *Nevoia unui apel în oglindă*, în *Dominus*, anul VI, nr. 73, febr. 2006, p. 1.
78. DIACONU, Mircea A., *Poeți din Basarabia*, în *Convorbiri literare*, nr. 9, sept. 1997, p. 15.
79. DIACONU, Virgil, *Trădarea optzecismului*, în *Cafeneaua literară*, an. 9, nr. 1, ian. 2011.
80. DIMISIANU, Gabriel, *Cazul Dan Deșliu*, în *România literară*, nr. 27, 7-13 iul. 1999, p. 3.
81. DIMISIANU, Gabriel, *Cum ne revizui?*, în *România literară*, nr. 6, 7 febr. 1991, p. 1.
82. DIMISIANU, Gabriel, *Generația mea în anii '60*, în *România literară*, an. 40, nr. 13, 4 apr. 2008, p. 6.
83. DIMISIANU, Gabriel, *Literatura română este una și indivizibilă*, în *România literară*, nr. 2, 11 ian. 1990, pp. 1,8.

84. DIMISIANU, Gabriel, *O revistă de direcție?*, în **România literară**, nr. 4, 3-10 febr. 1999, p. 3.
85. DIMISIANU, Gabriel, *O explicație*, în **România literară**, nr. 39, 27 sept., p. 2.
86. DIMITRIU, Daniel, *Emoție*, în **Convorbiri literare**, nr. 1, 1 ian. 1990, p. 1.
87. DOBRESCU, Al., *Domnule prim ministru*, în **Convorbiri literare**, nr. 15, apr. 1991, p. 2.
88. DOBRESCU, Al., *Fă, Doamne, o minune!*, în **Convorbiri literare**, nr. 42, dec. 1990, p. 1.
89. DOBRESCU, Al., *Încotro?*, în **Convorbiri literare**, nr. 1, 15 febr. 1990, p. 1.
90. DOBRESCU, Al., *Învierea*, în **Convorbiri literare**, nr. 8, 12 apr. 1990, p. 1.
91. DOBRESCU, Al., *Politică și literatură*, în **Convorbiri literare**, nr. 10, 26 apr. 1990, p. 1.
92. DOBRESCU, Al., *Protest*, în **Convorbiri literare**, nr. 19-20, 29 iun. - 7 iul. 1990, p.1.
93. *** *DOSAR Apostrof. Florin Mugur*, în **Apostrof**, nr. 1-2, 1998
94. DRĂGAN, Mihail, *Minciunile pidosnicului*, în **Literatorul**, nr. 38 (45), 3 iul. 1992, p. 10.
95. *** *EPISTOLAR 67 – 70*, în **Caiete critice**, nr. 1-2 (86-87), 1995, p. 40.
96. FANACHE, V., *O sintagmă procustiană: „literatura interbelică”*, în **Steaua**, nr. 5, 1993, p. 1.
97. *** *FESTIVALUL „Zile și Nopti de Literatură”: Eu scriu. Cine mă citește?*, în **România literară**, an. 38, nr. 38, 28 sept. - 4 oct. 2005.
98. FUNICA, Gabriel, *Dialoguri culturale*, în **Oglinda literară**, an. 10, nr. 115, iul. 2011.
99. GEORGE, Alexandru, *Oponenți, rezistenți, disidenți*, în **România literară**, nr. 11, 25-31 mart. 1993, p. 22.
100. GHIȚANU, Serelena, *Cine sînteți, Bujor Nedelcovici?: [interviu]*, în **România literară**, an. 38, nr. 4, 2-8 febr. 2005.
101. GRIGOR, Andrei, *Administrarea literaturii*, în **Adevărul literar și artistic**, an. 2, nr. 70, 9-25 iun. 1991.
102. GRIGOR, Andrei, *Colectivismul literar*, în **Literatorul**, nr. 43 (60), 9 oct. 1992, p. 4.

103. GRIGOR, Andrei, *Demolarea valorilor*, în **Literatorul**, an. 2, nr. 16-17, 24 apr. 1992.
104. GRIGOR, Andrei, *Din nou cu hei-rup în literatură*, în **Literatorul**, an. 2, nr. 6 (23), 14 febr. 1992.
105. GRIGOR, Andrei, *Fire de nisip esențiale*, în **Caiete critice**, nr. 4(210), 2005.
106. GRIGOR, Andrei, *Genul proxim*, în **Literatorul**, an. 2, nr. 10(27), 13 mart. 1992.
107. GRIGOR, Andrei, *Literatură fără dosar politic*, în **Caiete critice**, nr. 4(65) 1993, p. 52.
108. GRIGOR, Andrei, *Patologia receptării*, în **Caiete critice**, nr. 6-7(224-225), 2006.
109. GRIGOR, Andrei, *Sută la sută „fănușian”*, în **Fețele culturii. Supliment „Azi”**, an. 42, nr. 188(810), 12 ian. 1993.
110. GRIGURCU, Gheorghe, *Critica postideologică III*, în **Convorbiri literare**, nr. 9, sept. 1998, p. 9.
111. GRIGURCU, Gheorghe, *Cum e apărât Marin Preda?*, în **Contemporanul. Ideea europeană**, nr. 5 (146), 5 febr. 1993, p. 4.
112. GRIGURCU, Gheorghe, *Despre generație*, în **România literară**, an. 27, nr. 41, 16 oct. – 1 nov. 1994.
113. GRIGURCU, Gheorghe, *Eminescu «pro» și «contra»*, în **România literară**, nr. 20, 19-25 mai 1999, p. 18.
114. GRIGURCU, Gheorghe, *Exilul intern*, în **România literară**, nr. 50, 20-26 dec. 1995, p. 3.
115. GRIGURCU, Gheorghe, *Insuficiența spiritului critic*, în **România literară**, an. 25, nr. 41, 22 dec. 1992.
116. GRIGURCU, Gheorghe, *O evocare a lui Lucian Blaga*, în **Familia**, nr. 5, 1995, p. 12.
117. GRIGURCU, Gheorghe, *Posteritatea contemporană*, în **România literară**, nr. 7, 25 ian. - 3 mart. 1993, p. 13.
118. GRIGURCU, Gheorghe, *Un adversar al revizuirilor*, în **Familia**, nr. 11-12, nov –dec. 1999, p. 11.

119. ILIE, Zanfir, *Cât timp Dunărea va curge!*, în **Axis Libri**, an 1, nr. 1, 2008.
120. IERUNCA, Virgil, *Există o criză a culturii românești*, în **România liberă**, an. 4, nr. 6580, 30 sept. 1946.
121. *** *Ieșirea din libertate*, în **Antares**, an 1, nr. 3, iun. 1998, p. 1.
122. IONESCU, Dana G.; BOICEA, Dan, *Romanul deceniului*, în **Adevărul literar și artistic**, an. 19, nr. 1017, 17 mart. 2010.
123. IONESCU, Dana G.; BOICEA, Dan, «*Orbitor*» e portavionul flotei mele: *interview cu Mircea Cărtărescu*, în **Adevărul literar și artistic**, an. 19, nr. 1018, 24 mart. 2010.
124. IONESCU, Eugen, *Convorbire telefonică cu Eugen Ionescu*, în **România literară**, anul 22, nr. 52, 28 dec. 1989.
125. IONESCU, Eugene, *Nu vreau să fiu decât ceea ce sunt*, în **România literară**, nr. 15, 22-28 apr. 1998, p. 13.
126. IORDACHE, Antoaneta, *Ion Iliescu*, în **Orizont**, nr. 3(1192), 19 ian. 1990, p. 13.
127. IRIMIE, Elena, „*Scoala gălățeană*” la început de drum, în **Revista de pedagogie**, an. 39, nr. 9, sept. 1990.
128. IVLAMPİE, Ivan, *Reforma în învățământ*, în **Dominus**, an. 4, nr. 56, sept. 2004.
129. *** *ÎNCHIDEREA ziarului – deschiderea cărții*, în **Familia**, nr. 1, 1994, p. 1.
130. JIANU, Ion, *L-am văzut pe Blaga plângând*, în **România literară**, nr. 22, 31 mai 1990, pp. 12-13.
131. KUNDERA, Milan, *Ziua când Panurge nu va mai stârni râsul oamenilor*, în **Steaua**, nr. 8-9, 1993, p. 7.
132. LASZLO, Alexandru, *Argumente pentru critica literară*, în **România literară**, nr. 28, 16-22 sept. 1992, p. 3.
133. LEFTER, Ion Bogdan, *Note (anti-) optzeciste*, în **România literară**, an. 42, nr. 11, 2 apr. 2010.
134. LEFTER, Ion Bogdan, *O anumită linie melodică*, în **Contrapunct**, nr. 1, 9 ian., 1990, p. 1.
135. LEFTER, Ion Bogdan *Un model explicativ și un mare proces istoric*, în **Dilema**, nr. 245, 3-9 oct. 1997, p. 6.

136. LIICEANU, Gabriel, *Proiect eşuat de emisiune TV - Cum să bârfim despre cărți?*, în **România literară**, an. 39, nr. 15, 14 apr. 2006.
137. *** *LITERATURA, încotro?*, în **România literară**, nr. 21, 1990, p. 4.
138. *** *LITERATURA română postbelică*, în **Caiete critice**, nr. 11-12, 1996, p. 19.
139. MANEA, Norman, *Exil*, în **România literară**, nr. 12, 27 mart. – 2 apr. 1996, p. 3.
140. MANOLESCU, Ion, *Literatura contemporană în corsetul canonic*, în **România literară**, nr. 24-25, 21 iun. – 4 iul. 1995, p. 21.
141. MANOLESCU, Nicolae, *Adio, domnule Paul Goma!*, în **România literară**, nr. 48, 2-8 dec. 1998, p. 1.
142. MANOLESCU, Nicolae, *Apolitismul ca lașitate*, în **România literară**, nr. 21, 29 mai - 4 iun. 1996, p. 1.
143. MANOLESCU, Nicolae, *Candoarea dlui Breban*, în **România literară**, an. 32, nr. 19, 12-18 mai 1999.
144. MANOLESCU, Nicolae, *Comunism după comunism*, în **România literară**, nr. 42, 23-29 dec. 1992, p.1.
145. MANOLESCU, Nicolae, *Critica bine temperată*, în **România literară**, an. 26, nr. 20, 26 mai -1 iun. 1993.
146. MANOLESCU, Nicolae, *Critica literară*, în **România literară**, an. 28, nr. 13, 11-18 apr. 1995.
147. MANOLESCU, Nicolae, *Criza presei*, în **România literară**, an. 41, nr. 1, 22 ian. 2010.
148. MANOLESCU, Nicolae, *Cultul lui Eminescu*, în **România literară**, nr. 1, 13-19 ian. 1999, p. 1.
149. MANOLESCU, Nicolae, *De ce n-avem critică*, în **Dilema**, nr. 203, 29 nov – 5 dec. 1996, p. 6.
150. MANOLESCU, Nicolae, *Detractorii lui Eminescu*, în **România literară**, nr. 4, 31 ian. - 6 febr. 1996, p. 1.
151. MANOLESCU, Nicolae, **24**, în **România literară**, nr. 14, 10-16 apr. 1996, p. 1.
152. MANOLESCU, Nicolae, **25 de ani**, în **România literară**, nr. 39-40, 13-19 oct. 1993, p. 1.

153. MANOLESCU, Nicolae, *E o întrebare!*, în **Dilema**, nr. 265, 27 febr.-5 mart. 1997, p.6.
154. MANOLESCU, Nicolae, *Eminescu, pro și contra*, în **România literară**, an. 31, nr. 12, 1-7 apr. 1998.
155. MANOLESCU, Nicolae, *Istoria literaturii române dintre 1945 și 1989*, în **România literară**, an. 26, nr. 30, 11-17 aug. 1993.
156. MANOLESCU, Nicolae, *La o aniversară*, în **România literară**, nr. 24, 13 iun. 1991, p.1.
157. MANOLESCU, Nicolae, *La o reapariție*, în **România literară**, an. 25, nr. 20, 21-27 iul. 1992.
158. MANOLESCU, Nicolae, *Lansări de carte*, în **România literară**, an. 27, nr. 37, 28 sept. – 4 oct. 1994.
159. MANOLESCU, Nicolae, *Literatură și politică*, în **România literară**, nr. 39, 26 sept. 1991, p. 1.
160. MANOLESCU, Nicolae, *O poliță în alb care trebuie respectată*, în **România literară**, an. 23, nr. 13, 28 mart. 1990.
161. MANOLESCU, Nicolae, *Ochiul magic*, în **Adevărul**, nr. 95, 1990, p. 2
162. MANOLESCU, Nicolae, *Polemică și pamflet*, în **România literară**, an. 42, nr. 2, 29 ian. 2010.
163. MANOLESCU, Nicolae, *Pseudo-cultura politică*, în **România literară**, an. 23, nr. 6, 8 febr. 1990.
164. MANOLESCU, Nicolae, *Reviste de cultură*, în **România literară**, nr. 36, 22-28 sept. 1993, p. 1.
165. MANOLESCU, Nicolae, *Revizuirii*, în **România literară**, nr. 33, 31 aug. – 6 sept. 1994, p. 1.
166. MANOLESCU, Nicolae, *Rolul criticii literare*, în **România literară**, nr. 22, 8-14 iun. 1994, p. 1.
167. MANOLESCU, Nicolae, *Rolul unei reviste de cultură*, în **România literară**, nr. 28, 19-25 iul. 1994, p. 1.
168. MANOLESCU, Nicolae, *Sfârșit de an, de secol și de mileniu*, în **România literară**, nr. 51-52, 27 dec. 2000 – 9 ian. 2001, p. 1.
169. MANOLESCU, Nicolae, *Trădarea criticilor?*, în **România literară**, an. 42, nr. 16, 7 mai 2010.

170. MANOLESCU, Nicolae, *30 de ani*, în **România literară**, an. 31, nr. 41, 14-20 oct. 1998.
171. MARINO, Adrian, *Literatura, ideologia și politica*, în **România literară**, nr. 23, 12-18 aug. 1992, p. 5.
172. MARINO, Adrian, *Rezistența prin literatură*, în **România literară**, nr. 23, 6 iun. 1990, p. 3.
173. MARTIN, Mircea, *Exilul literar românesc*, în **România literară**, nr. 39, 12-18 sept. 1994, p. 12.
174. MARTIN, Mircea, *Un postmodernism fără postmodernitate*, în **România literară**, nr. 40, 9-15 oct. 1996, p. 12.
175. MICU, Dumitru, *Scrisori de la Mircea Eliade*, în **Caiete critice**, nr. 5-6(66-67), 1993, p. 46.
176. MIHĂIEȘ, Mircea, *Legea presei – la ce bun*, în **Orizont**, nr. 35(1224), 31 aug. 1990, p. 1.
177. MIHĂILESCU, Dan C., *Dacă n-ar trebui să ieșim din criză... unde am intra?*, în **România literară**, nr. 3, 26 ian. – 3 feb. 1993, p. 5.
178. MIHĂILESCU, Dan C, *După cinci ani*, în **Litere, Arte, Idei**, an. 6, nr. 1(275), 19 nov. 2001.
179. MIHĂILESCU, Florin, *Enigma „Istoriei”*, în **Steaua**, nr. 10, 1993, p. 1.
180. MIHĂILESCU, Florin, *Nevoia de revizuire*, în **Steaua**, nr. 1, ian. 1998, p.1.
181. MIHĂILESCU, Florin, *Procesul unei generații*, în **Steaua**, nr. 4-5-6, 1997, p. 1.
182. *** *MIRACOLUL*, în **Antares**, an. 1, nr. 1, 1998.
183. MORARU, Cornel, *Ion Simuț. Din nou despre „Revizuirii”*, în **Vatra**, nr. 4, 1997, p. 25.
184. MORARU, Cornel, *Nostalgia cenzurii?*, în **Vatra**, nr. 8, 1997, p. 2.
185. MORARU, Cornel *Un nou început*, în **Vatra**, nr.1-2, 1995. p. 1.
186. MUNTEANU, Romul, *Criticul, cărțile, scriitorii*, în **Literatorul**, nr. 3(171), 20-27 ian. 1995, p. 6.
187. MUNTEANU, Romul, *Revistele românești și problemele culturii*, în **Literatorul** nr. 31 (100), 6 aug. 1993, p. 7.
188. MUNTEANU, Romul, *Subliteratura*, în **Literatorul**, nr. 4(21), 31 ian. 1992, p. 6.

189. MÜLLER, Herta, *Prețul uciderii. România – masacre și tribunale*, în **Contrapunct**, nr. 3, 19. ian. 1990. pp. 1, 2.
190. NEAGU, Fănuș, *Al treilea început*, în **Literatorul**, nr. 5-7 (331-333), 30 ian. - 30 febr. 1998, p. 1.
191. NEAGU, Fănuș, *Epifanii*, în **Literatorul**, nr. 1 (70), 8 ian. 1993, p. 1.
192. NEAGU, Fănuș, *Marea cacealma*, în **Adevărul**, nr. 25, 1990, p. 3
193. NEAGU, Fănuș, *Martirul unui drum*, în **Literatorul**, nr. 50 (271), 13-20 dec. 1996, p. 1.
194. NEAGU, Fănuș, *Răspuns la un Komunicat*, în **Literatorul**, an. 7, nr. 35-36(309-310), 29 aug.- 12 sept. 1997.
195. NEAGU, Fănuș *Revenim*, în **Literatorul**, nr. 334, 2-9 sept. 1999, p. 1.
196. NECULA, Damian, *Soljenitsinul nostru sau P.G. contra Paul Goma. Contradicțiile unui caracter*, în **Contemporanul. Ideea europeană**, nr. 38(75), 20 sept. 1991, p. 2.
197. NEDELCEA, Tudor, *Schițe la un portret* în **Ramuri**, nr. 5-6, 2008, p. 14
198. NEDELCIU, Mircea, *Se teme scriitorul de politică?*, în **Contrapunct**, nr. 2, 12 ian. 1990, p. 1
199. NEDELCOVICI, Bujor, *Despărțirea de Manolescu*, în **România literară**, nr. 33, 20-26 aug. 1997, p. 10.
200. *** *100*, în **Adevărul literar și artistic**, an. 3, nr. 100, 19 ian. 1992.
201. OLIVOTTO, Alexandra, *Viitorul filmului românesc sună gri*, în **Adevărul literar și artistic**, an. 19, nr. 1016, 10 mart. 2010.
202. ORNEA, Zigu, *A se slăbi*, în **Dilema**, an. 6, nr. 273, 24-30 apr. 1998.
203. ORNEA, Zigu, *Performanța Pleșu*, în **România literară**, nr. 6, 7 febr. 1991, p. 3.
204. ORNEA, Zigu, *Poetul național*, în **Dilema**, an. 6, nr. 265, 27 febr.-5 mart. 1998.
205. ORNEA, Zigu, *Revistele și finanțarea lor*, în **Dilema**, nr. 232, 4-10 iul., 1997, p. 8.
206. ORNEA, Zigu, *Șansa culturii noastre se află în ea însăși: interviu de Virgil Sorin*, în **Literatorul**, nr. 3(123), 14-21 ian. 1993, p. 5.
207. ORNEA, Zigu, *Zăpăceala de pe piața cărții*, în **Dilema**, nr. 336, 16-22 iul. 1999, p. 10.

208. PALER, Octavian, *Dialog cu Andrei Pleșu, ministrul culturii*, în **România literară**, an 23, nr. 1, 1990, pp. 3, 19.
209. PALER, Octavian, *Care normalitate?*, în **România literară**, nr. 2, 11 ian. 1990, p. 3.
210. PALER, Octavian, *Ce-am făcut de când am fost silit să-mi părăsesc țara a mers împotriva uitării*, în **România literară**, nr. 11, 15 mart. 1990, p. 4.
211. PALER, Octavian, *Fără diplomație, despre politică și literatură*, interviu cu Alexandru Paleologu, în **România literară**, nr. 5, 1990, p. 3.
212. PALER, Octavian, *Mereu libertatea dialoghează cu o datorie sau alta*, interviu - Monica Lovinescu, în **România literară**, nr. 5, 1990, p. 1.
213. PARAPIRU, Theodor, *Baronii literari*, în **Dominus**, an. 4, nr. 47, dec. 2003.
214. PARAPIRU, Theodor, *Cabala anti – Eminescu*, în **Dominus**, an. 9, nr. 97, feb. 2008.
215. PARAPIRU, Theodor, *Capitala literară de la periferia provinciei*, în **Dominus**, an. 7, nr. 82, nov. 2006.
216. PARAPIRU, Theodor, *Dominus – doi ani de la apariție*, în **Dominus**, an. 3, nr. 24, 2002.
217. PARAPIRU, Theodor, *Iluziile Jekyll și realitatea Hyde*, în **Dominus**, an. 7, nr. 79, aug., 2006.
218. PARAPIRU, Theodor, *Ora unei anumite culturi vii*, în **Dominus**, an. 7, nr. 81, oct. 2006.
219. PARAPIRU, Theodor, *Premii, fantome, baluri*, în **Dominus**, anul 4, nr. 44, sept. 2003, p. 1.
220. PATAPIEVICI, Horia Roman, *Eminescu*, în **România liberă**, 15 ian. 2000, p. 3.
221. PATAPIEVICI, Horia Roman, *La ce e bună criza?*, în **România literară**, nr. 21, 2-8 iun. 1993, p. 5.
222. PĂTULEA, Dinu, „*O anumită indecență*”, în **Caiete critice**, nr. 5-6(66-67), 1993, p. 33.
223. PÂRVULESCU, Ioana, *Când lectura se transformă în chin*, în **România literară**, an 41, nr. 5, 6 febr. 2009.

224. PÂRVULESCU, Ioana, *Lungul drum al cărții către cititor*, în **România literară**, an. 31, nr. 4, 4 - 10 febr. 1998.
225. PÂRVULESCU, Ioana, *Scriitori de astăzi care ar merita să fie membri ai Academiei Române*, în **România literară**, an. 42, nr. 8, 12 mart. 2010.
226. PÂRVULESCU, Ioana, *Tristețea criticii literare*, în **România literară**, an. 28, nr. 18, 11-17 mai 1995.
227. PECICAN, Ovidiu, *Istoria națională și existențialismul naționalist*, în **Steaua**, nr.8-9, 1992, p. 6.
228. PECICAN, Ovidiu, *Premiile, valurile...*, în **România literară**, an. 42, nr. 18, 21 mai 2010.
229. PECICAN, Ovidiu, *80-ismul*, în **Apostrof**, an. 22, nr. 8(255), 2011.
230. PETRESCU, Liviu, *Literatura generației optzeciste*, în **Caiete critice**, nr. 9-10 (1106-107), 1996, p. 14.
231. PETREU, Marta, *Izgonirea din Paradis*, în **Apostrof**, nr. 1, iun. 1990.
232. PIRU, Al., *Fenomenul de inadecvare în critică*, în **Literatorul**, nr. 4(65), 1993, p. 39.
233. PLEȘU, Andrei, *Dorin Popa în dialog cu Andrei Pleșu*, în **Contemporanul. Ideea europeană**, nr. 36 (73), 5 sept. 1991, p. 6.
234. PLEȘU, Andrei, *Gazetăria de tranziție*, în **Dilema**, nr. 232, 4-10 iul., 1997, p. 3.
235. PLEȘU, Andrei, *Intelectuali și partide*, în **Dilema**, nr. 161, 9-15 febr. 1996, p. 3.
236. PLEȘU, Andrei, *Singurătatea lui Manolescu*, în **Dilema**, nr. 179, 14-20 iun. 1996, p. 3.
237. POP, Doru, *Portret al scriitorului la sfârșitul modernismului*, în **Steaua**, nr. 7, 1997, p. 4.
238. POPA, Mircea, *Ienăchiță Văcărescu – 200*, în **Steaua**, nr. 8, 1997, p.6.
239. POPA, Sebastian-Vlad, *Ce sunt reeditările?*, în **Caiete critice**, nr. 6-8 (79-81), 1994, p. 41.
240. POPESCU, Adrian, *La ce sunt buni poeții?*, în **Vatra**, nr. 4, 1991, p. 4.
241. POPESCU, Adrian, *La ce bun revistele literare*, în **Apostrof**, nr. 5, 2000, p. 27.
242. POPESCU, Adrian *Literatură și social*, în **Steaua**, nr. 4, 1992, p. 2.

243. POPESCU, Adrian, *Șaptezeciștii*, în **România literară**, an. 42, nr. 12, 9 apr. 2010.
244. POPESCU, Cristian Tudor, *Nichita Stănescu – o rudă a lui Adrian Păunescu (1)*, în **Adevărul literar și artistic**, an. 12, nr. 696, 16 dec. 2003.
245. POPESCU, Cristian Tudor, *Nichita Stănescu – o rudă a lui Adrian Păunescu (2)*, în **Adevărul literar și artistic**, an. 12, nr. 697, 23 dec. 2003.
246. POPESCU, D.R., *Ramolitul băcan George Coșbuc*, în **Clipa**, dec. 2010, p. 1.
247. *** **PREMII, fantome, baluri**, în **Dominus**, an. 4, nr. 44, sept. 2003.
248. *** **PROTEST**, în **Literatorul**, nr. 8-28(334-354), 21 feb. - 22 iul. 1998, p. 1.
249. PRUTEANU, George, *Regiunea autonomă estetică*, în **România literară**, nr. 1, 12-18 ian. 1993, p. 3.
250. RACHICI, Dim, *Scriitorii vârstnici și infanțila autoîmproprietărire*, în **Literatorul**, nr. 3 (123), p. 6.
251. RALEA, Mihai, *Cîte ceva despre critica literară*, în **Caiete critice**, nr. 1, 1957.
252. RĂDULESCU, Răzvan, *Eminescu văzut de departe*, în **Dilema**, an. 6, nr. 265, 27 febr. - 5 mart. 1998.
253. RĂU, Aurel, *Cursiv 48*, în **Steaua**, nr. 11-12, 1977, p. 1.
254. RĂU, Aurel, *Ora imaginației*, în **Steaua**, nr. 1, 1992, p. 1.
255. RĂU, Aurel *Steaua, mai departe...*, în **Steaua**, nr. 8-9, 1992, p. 5.
256. REICH-RANICKI, Marcel, *Avem nevoie de un canon literar*, trad. Daniel Stuparu, în **Timpul**, nr. 1, ian. 2008.
257. REVNIC, Ioana, *Mi-ar plăcea să formez o echipă de 5-6 critici tineri, care să scrie cu regularitate despre literatura română: [interview realizat cu Eugen Simion]*, în **România literară**, an. 40, nr. 25, 27 iun. 2008.
258. SĂNDULESCU, Al., *Ultimul G. Călinescu*, în **România literară**, nr. 38, 25 sept. - 1 oct. 1996, p. 13.
259. *** **SCURTĂ istorie**, în **Caiete critice**, nr. 1(38), ian. 1991.
260. SELEJAN, Ana, *Contestarea lui Arghezi*, în **Caiete critice**, nr. 5-6(54-55), 1992, p. 25.
261. SIMION, Eugen, *Alexandru cel Bun*, în **Literatorul**, nr. 45 (114), 12-19 nov. 1993, p. 3

262. SIMION, Eugen, *Argument. Dedicăm acest număr lui E. Lovinescu...*, în *Caiete critice*, nr. 10-12(71-73), 1994, p. 26.
263. SIMION, Eugen, *Cuvânt înainte*, în *Caiete critice*, nr.1, 1990, p. 1.
264. SIMION, Eugen, *De ce fac critică literară*, în *Literatorul*, an. 2, nr. 26-27 (43-44), 26 iun. 1992.
265. SIMION, Eugen *Despărțirea de Marin Sorescu*, în *Caiete critice*, nr. 11-12, 1996, p. 7.
266. SIMION, Eugen, *Despre proba failibilității*, în *Caiete critice*, nr. 6-7 (103-104), 1996.
267. SIMION, Eugen, *Dinescu, poetul*, în *Caiete critice*, nr. 1, 1990, p. 2.
268. SIMION, Eugen, *Distrugerea miturilor naționale*, în *Astra*, nr. 30, mai 2009, p. 3.
269. SIMION, Eugen, *Geo Bogza '85*, în *Literatorul*, nr. 6 (75), 12 feb. 1993. p. 1.
270. SIMION, Eugen, *În loc de bilanț literar*, în *Literatorul*, an. 4, nr. 1-2, 13 - 20 ian. 1995.
271. SIMION, Eugen, *Încet și pe tăcute*, în *Literatorul*, nr. 50 (271), 13-10 dec. 1996, p. 3.
272. SIMION, Eugen, *Întoarcerea basarabenilor*, în *Literatorul*, an. 5, nr. 9, 3 - 10 mart. 1995.
273. SIMION, Eugen, *La mulți ani, domnule Crohmălniceanu!*, în *Caiete critice*, nr. 8(105), 1996, p. 15.
274. SIMION, Eugen, *Lumea ca o carte. Provocările scriitorului de azi*, în *Caiete critice*, nr. 8-9(226-227), 2006.
275. SIMION, Eugen, *«Medelenismul» văzut de la Aix-an-Provence*, în *Caiete critice*, nr. 1-2 (86-87), 1995, p. 5.
276. SIMION, Eugen, *Ne revizuim, ne revizuim...*, în *România literară*, nr. 48, 29 nov. 1990, p. 8.
277. SIMION, Eugen, *Neuitatul Zaharia Stancu*, în *Literatorul*, nr. 5 (173), 3 - 10 feb. 1995, p. 3.
278. SIMION, Eugen, *Nichita Stănescu – 60, Ancheta revistei*, în *Caiete critice*, nr. 3(64), 1993, p. 28.
279. SIMION, Eugen, *Numărul 100*, în *Caiete critice*, nr. 3(100), 1996, p. 1.

280. SIMION, Eugen, *O istorie a literaturii române din Basarabia*, în **Literatorul**, nr. 39 (260), 27 sept. - 4 oct. 1996, p. 3.
281. SIMION, Eugen, *Poezia română după 1990*, în **Caiete critice**, nr. 8-9(93-94), 1995, p. 5.
282. SIMION, Eugen, *Politica literaturii*, în **Literatorul**, an. 5, nr. 200, 2005.
283. SIMION, Eugen, *Protejarea culturii naționale*, în **Adevărul**, nr. 278, 20 nov, pp. 1, 3.
284. SIMION, Eugen, *Puterea intelectualilor*, în **Literatorul**, nr. 7(280), 14-21 feb. 1997, p. 3.
285. SIMION, Eugen, *Remember Petru Dumitriu*, în **Caiete critice**, nr. 3-5, 2003.
286. SIMION, Eugen, *Romanul autobiografic*, în **Caiete critice**, nr. 6-7(43-44), 1991, p. 1.
287. SIMION, Eugen, *Romanul, azi*, în **Literatorul** nr. 14 (235), 5 - 12 apr. 1996, p. 12.
288. SIMION, Eugen, *Simple previziuni*, în **Adevărul**, nr. 95, 1990, p. 3.
289. SIMION, Eugen, *Sfaturi pentru tânărul critic*, în **Caiete critice**, nr. 6-7, 1999, p. 5.
290. SIMION, Eugen, *Soarta revistelor literare*, în **Literatorul**, nr. 35-36 (309-310), 29 aug. - 12 sept. 1997, p. 3.
291. SIMION, Eugen *Spiritul critic în faza de tranziție*, în **Literatorul**, nr. 31(100), 6 aug. 1993, p. 3.
292. SIMION, Eugen, *Textualismul*, în **Literatorul**, nr. 10 (79), 12 mart. 1993, p. 3.
293. SIMION, Eugen, *Un poet incomod*, în **Literatorul**, nr. 38 (45), 3 iul. 1992, p. 3.
294. SIMIONESCU, Mircea Horia, *Politicul travestit în estetism*, în **România literară**, an. 23, nr. 12, 22 mart. 1990.
295. SIMUȚ, Ion, *Are Paul Goma talent?*, în **Familia**, nr.7-8, iulie - august 1997, p. 61.
296. SIMUȚ, Ion, *Canon după canon*, în **România literară**, an. 39, nr. 6, 15 - 21 febr. 2006.

297. SIMUȚ, Ion, *Carențele criticii literare*, în **România literară**, nr. 45, 12 - 18 nov 1997, p. 15.
298. SIMUȚ, Ion *Ce-i lipsește criticului Gheorghe Grigurcu*, în **România literară**, nr. 33, 20 - 26 aug. 1997, p. 14.
299. SIMUȚ, Ion, *Cele patru literaturi*, în **România literară**, an. 26, nr. 29, 28 iul. - 3 aug. 1993.
300. SIMUȚ, Ion, *Construcția unei reviste culturale*, în **Familia**, nr. 2, februarie 2000, p. 5-6.
301. SIMUȚ, Ion, *Cum să reabilităm instituția premiilor literare*, în **România literară**, nr. 35, 5 - 12 sept. 2000, p. 3.
302. SIMUȚ, Ion, *Măr de ceartă la Chișinău*, în **România literară**, an. 38, nr. 45, 16 - 22 nov. 2005.
303. SIMUȚ, Ion, *Mersul literaturii prin ceața tranziției*, în **România literară**, an. 30, nr. 29, 23 - 29 iul. 1997.
304. SIMUȚ, Ion, *Nicolae Manolescu sau utopia cărții*, în **Familia**, nr. 2, 1994, p. 10.
305. SIMUȚ, Ion, *Prețul erorilor optzeciste*, în **Familia**, nr. 4, apr. 1998, p. 11.
306. SIMUȚ, Ion, *Șansele criticii literare*, în **România literară**, nr. 9, 19 - 25 mart. 1992, p. 3.
307. SORESCU, Marin, *Mă sărbătoresc și mă cânt*, în **Literatorul**, nr. 31(100), 6 aug. 1993, p. 1
308. SORESCU, Marin, *Omenirea la răscruce de milenii. Noutăți despre mine (cuvântare la o întrunire internațională)*, în **Literatorul**, nr. 8(176), 24 febr.-3 mart. 1995, p. 1.
309. SORESCU, Marin, *Sincopă*, în **Literatorul**, nr. 11-16 (131-136), 8 - 15 iul. 1994, p. 1.
310. SORESCU, Marin, *Un cavaler al criticii*, în **Literatorul**, nr. 20(89), 21 mai 1993, p. 1.
311. SPIRIDON, Cassian Maria, *Bilanț și perspective*, în **Convorbiri literare**, nr. 4, apr. 1997, p. 1.
312. SPIRIDON, Cassian Maria, *Grupurile de prestigiu și piața liberă a ideilor*, în **Convorbiri literare**, nr. 2(122), febr. 2006.

313. SPIRIDON, Cassian Maria, *Un alt început*, în **Convorbiri literare**, nr. 1, ianuarie 1996, p. 1.
314. STĂNESCU, C., *Cetatea asediată*, în **Adevărul**, nr. 20, 18 ian. 1990, pp. 1, 5.
315. STĂNESCU, C., *Cu Marin Preda în campania electorală*, în **Adevărul literar și artistic**, an. 3, nr. 128, 9 aug. 1992.
316. STĂNESCU, C. *Disidenții, complici și procurori*, în **Adevărul**, nr. 200, 21 aug. 1990, pp. 1, 3.
317. STĂNESCU, C., *Eugen Simion. Am optat pentru «încitarea la toleranță»*, în **Literatorul**, nr. 51-52(58-69), 18 - 25 dec. 1992, p. 9.
318. STOICIU, Liviu Ioan, *Există o criză a culturii?*, în **România literară**, nr. 2, 19-25 ian. 1993, p. 5.
319. STOICIU, Liviu Ioan, *Va muri literatura? Se va naște postliteratura: istoria continuă*, în **România literară**, an. 26, nr. 2, 19 - 25 ian. 1993.
320. SUCIU, Titus, *Vatra dialog cu Paul Goma*, în **Vatra**, nr. 5, 1991, p. 1.
321. *** **ȘEDINȚA Consiliului Uniunii Scriitorilor**, în **România literară**, nr. 3, 18 ian. 1990, p. 2.
322. ȘEULEANU, Ion, *Ca o patrie de suflet, Basarabia*, în **Steaua**, nr. 3, 1992, p. 4.
323. ȘTEFĂNESCU, Alex, *Anul 1990 sau anul 1?*, în **România literară**, nr. 8, 22 febr. 1990, p. 4.
324. ȘTEFĂNESCU, Alex, *Apolitici și angelici*, în **România literară**, nr. 7, 5-11 mar. 1992, p. 1.
325. ȘTEFĂNESCU, Alex, *Cine a fost Cristian Popescu?*, în **România literară**, an. 33, nr. 13, 5 apr. 2000.
326. ȘTEFĂNESCU, Alex, *Critica literară merge mai departe*, în **România literară**, an. 25, nr. 40, 9 - 15 dec. 1992.
327. ȘTEFĂNESCU, Alex, *Demitizarea literaturii române*, în **România literară**, nr. 18, 7 - 13 mai 1997, p. 4.
328. ȘTEFĂNESCU, Alex, *Interviu cu Ana Blandiana*, în **România literară**, an. 39, nr. 32, 17 aug. 2007.
329. ȘTEFĂNESCU, Alex, *La o nouă lectură: Eugen Simion*, în **România literară**, an. 35, nr. 17, 1 - 7 mai 2002.

330. ȘTEFĂNESCU, Alex, *Libertatea este un traumatism: interviu cu Octavian Paler*, în *Acțiunea*, an 2, nr. 105, 19 iun. 1992.
331. ȘTEFĂNESCU, Alex, *Lotul Mircea Cărtărescu*, în *România literară*, nr. 5, 10 - 16 febr. 1999, p. 4.
332. ȘTEFĂNESCU, Alex, *Nicolae Manolescu sau sfârșitul criticii literare*, în *Apostrof*, nr. 3, 1998, p. 3.
333. ȘTEFĂNESCU, Alex, *O instituție demonizată Uniunea Scriitorilor*, în *România literară*, an. 38, nr. 19, 18 mai 2005.
334. ȘTEFĂNESCU, Alex, *Pe ici, pe acolo, prin părțile esențiale*, în *România literară*, an. 28, nr. 13, 11 - 18 apr. 1995.
335. ȘTEFĂNESCU, Alex, *Puternic și neînvinc : [Nicolae Breban – 75 de ani]*, în *România literară*, an. 41, nr. 4, 30 ian. 2009.
336. ȘTEFĂNESCU, Alex, *Scriitorii și politica*, în *România literară*, nr. 21, 23 mai 1991, p. 3
337. ȘTEFĂNESCU, Alex, *Vin tinerii!*, în *România literară*, an. 29, nr. 45, 13 - 19 nov. 1996.
338. ȘTEFĂNESCU, Viorel, *Libertatea este un traumatism: interviu cu Octavian Paler*, în *Acțiunea*, anul 2, nr. 105, 19 iun. 1992, pp. 1-2.
339. TĂNASE, Virgil, *Convorbiri. Eugen Simion - Virgil Tănase*, în *Caiete critice*, nr. 10-11-12(47-48-49), 1991, p. 21.
340. *** *TEMA lunii: Mărirea și decăderea personajului în ficțiunea literară*, în *România literară*, an. 42, nr. 22-23, 18 iun. 2010.
341. TEODORESCU, Cristian, *Criza sistemului, nu criza culturii*, în *România literară*, nr. 3, 6-13 febr. 1992, p. 1.
342. TEODORESCU, Cristian, *Scriitorii și partidele*, în *România literară*, nr.7, 15 febr. 1990, p. 3.
343. TOMA, Sorin, *Poezia putrefacției sau putrefacția poeziei*, în *Scânteia*, 6 - 10 ian. 1948.
344. TRANDAFIR, Constantin, *Literatura română în Europa*, în *Steaua*, nr. 9, 1995, p. 1.
345. *** *TRISTAN Tzara și avangardele secolului XX*, în *Steaua*, nr. 4-5, p. 6.
346. *** *TRIUMFUL politicii asupra literaturii*, în *Azi*, seria IV, an. 41, nr. 133(757), 16 oct. 1992.

347. TUDOR, Lucia, *Și eșecurile sunt fructul eforturilor noastre: interviu cu Matei Vișniec*, în **România literară**, an. 42, nr.15, 30 apr. 2010.
348. ȚEPENEAG, Dumitru, *Un român la Paris*, în **Contemporanul. Ideea europeană**, nr. 1(142), 8 ian. 1993, p. 1
349. ȚÎRLEA, Cătălin, *Politica literară și viceversa. Pornim!*, în **Contemporanul. Ideea europeană**, nr. 1, 3 dec. 1998, p. 3.
350. ȚÎRLEA, Cătălin, *Politica literară și viceversa. Sărmanul domn Goma!*, în **Contemporanul. Ideea europeană**, nr. 2, 19 dec. 1998, p. 3.
351. ULICI, Laurențiu, *Scriitorul se cuvine să stea în opoziție constructivă : interviu cu Laurențiu Ulici, critic literar, directorul revistei literare „Luceafărul”, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din România [consemnat de Viorel Ștefănescu] (I-II)*, în **Viața liberă**, an. 3, nr. 868, 28 oct. 1992; **Viața liberă**, an. 3, nr. 869, 29 oct. 1992.
352. UNGUREANU, Cornel, *De la soldat la filosof*, în **Orizont**, nr. 35(1224), 31 aug. 1990, p. 10.
353. UNGUREANU, Cornel, *Eminescu și noi*, în **Orizont**, nr. 24(1212), 15 iun. 1990, p. 1.
354. UNGUREANU, Cornel, *„Nicolae Manolescu între cronica literară și jurnalul politic*, în **Orizont**, nr. 37 (1226), 1990, p. 10
355. UNGUREANU, Cornel, *Proza generației 60. Despre ruina Utopiei*, în **România literară**, an. 42, nr. 13, 16 apr. 2010.
356. URICARIU, Doina, *O experiență a libertății*, în **România literară**, nr. 1, 23 ian. 1992, p. 7
357. *** *VALIDĂRI*, în **România literară**, nr. 4, 25 ian. 1990, p. 2.
358. VARTIC, Ion, *Sărmanul Dionis, Ivan Turbincă și Lefter Popescu față cu transcendența*, în **România literară**, nr. 2, 21-27 ian. 1998, p. 12.
359. VLAD, Alexandru, *Cafeaua păcii*, în **Vatra**, nr. 11-12, 1996, p. 2.
360. VLAD, Alexandru, *Literatura sertarelor deschise*, în **Vatra**, nr. 11, 1990.
361. VONCU, Răzvan, *Alienarea criticului, alienarea scriitorului*, în **Literatorul**, an. 4, nr. 7, 17 - 24 febr. 1995.
362. VONCU, Răzvan, *În pofida dictaturii. O panoramă a criticii și istoriei literare românești între 1944-1995*, în **Literatorul**, an. 5, nr. 39, 6 - 13 oct. 1995.

363. VONCU, Răzvan, *Nerușinarea ca premiu de consolare*, în **Literatorul**, an. 5, nr. 16, 21 - 28 apr. 1995.
364. VONCU, Răzvan, *Revizuirea revizorilor*, în **Literatorul**, nr. 3(171), 20 - 27 ian. 1995, p. 6.
365. VONCU, Răzvan, *Spiritul european în cultura română*, în **Literatorul**, nr. 1-2(277-278), 2 - 10 ian. 1998, p. 8.
366. ZACIU, Mircea, *Cine se teme de Emil Hurezeanu?*, în **Familia**, nr. 2-3, febr. - mart. 1996, p. 10.

Webliografie:

1. GHIU, Bogdan, *Literatură și globalizare: canon contra norme*, în **Liternet.ro** [online]. Atelier LiterNet. Eseu. Evul Media, 2 nov. 2008. [citată 21 august 2011]. Disponibil în Internet:
<http://atelier.liternet.ro/articol/6730/Bogdan-Ghiu/Literatura-si-globalizare-canon-contra-norme.html>
2. POPOVICI, Iulia, *Cartea și Statul: măritiş cu de-a sila?*, în **Observator Cultural** [online], nr. 516, 12 martie 2010. [citată 10 septembrie 2011]. Disponibil în Internet:
http://www.observatorcultural.ro/Cartea-si-Statul-maritis-cu-de-a-sila*articleID_23373-articles_details.html
3. SIMUȚ, Ion, *Poezia din nou amenințată cu moartea*, în **Observator cultural** [online], nr. 156, febr. 2003. [citată 5 iunie 2011]. Disponibil în Internet:
http://www.observatorcultural.ro/Poezia-din-nou-amenintata-cu-moartea*articleID_7576-articles_details.html
4. TRANCĂU, Ion, *Polemica la România literară*, în **Polemika** [online], nr. 174, 12-18 febr. 2010, p. 9. [citată 31 iulie 2011]. Disponibil în Internet:
<http://www.polemika.ro/pdf/polemika174.pdf>
5. *Unul din trei români a cumpărat cărți în ultimul an*, în **GFK România** [online]. 23 dec. 2009. [citată 22 aprilie 2011]. Disponibil în Internet:
<http://www.gfk-ro.com/index.ro.html>

6.VLAD, Corneliu, *România viitoare a lui Eminescu*, în **ROMÂNIA, unește-te!**
[online], 16 ian. 2011. [citat 9 mai 2011]. Disponibil în Internet:
<http://vlad-mihai.blogspot.com/2011/01/romania-viitoare-lui-eminescu.html>